

SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV

MODUL - F

HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Praha 2019

© MV–generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

ISBN 978-80-7616-036-1

Obsah

1	Úvod	5
2	Hospodářská opatření pro krizové stavy nedílná součást bezpečnostního systému ČR	7
2.1	Úvod do problematiky hospodářských opatření pro krizové stavy	7
2.2	Místo a úloha hospodářských opatření pro krizové stavy v bezpečnostním systému ČR ..	8
2.3	Právní rámec hospodářských opatření pro krizové stavy	10
3	Základní pojmy, principy fungování a nástroje realizace systému hospodářských opatření pro krizové stavy	12
3.1	Základní pojmy	12
3.2	Úloha orgánů krizového řízení při přípravě a realizaci hospodářských opatření pro krizové stavy	15
3.2.2	Krajská úroveň.....	17
3.2.3	Úroveň obce s rozšířenou působností.....	19
3.3	Systém nouzového hospodářství	20
3.3.1	Principy fungování systému nouzového hospodářství.....	20
3.3.2	Zpracování plánu nezbytných dodávek	21
3.4	Systém hospodářské mobilizace.....	24
3.4.1	Postavení a úloha objednatele mobilizační dodávky	25
3.4.2	Postavení a úloha dodavatele mobilizační dodávky	26
3.4.3	Subjekt hospodářské mobilizace.....	27
3.4.4	Mechanismus plánování a zajišťování mobilizačních dodávek.....	29
3.5	Použití státních hmotných rezerv	34
3.5.1	Hmotné rezervy	35
3.5.2	Mobilizační rezervy	36
3.5.3	Pohotovostní zásoby	36
3.5.4	Zásoby pro humanitární pomoc	37
3.5.5	Použití státních hmotných rezerv mimo krizové stavy	37
3.6	Regulační opatření a infrastruktura	39
3.6.1	Regulační opatření	39
3.6.2	Infrastruktura hospodářských opatření pro krizové stavy	41
4	Plánování a vyžadování věcných zdrojů	43
4.1	Základní charakteristika věcných zdrojů.....	43
4.2	Systém plánování věcných zdrojů (nezbytných dodávek) pro řešení krizové situace	44
4.2.1	Obecné principy plánování věcných zdrojů	44
4.2.2	Plánovací proces	44
4.2.3	Struktura Plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR	45
4.3	Vyžadování věcných zdrojů	48

4.3.1	Výchozí podmínky a základní pravidla pro fungování systému pro vyžadování věcných zdrojů.....	48
4.3.2	Pravidla pro zajišťování nezbytné dodávky za krizové situace	48
4.3.3	Vyžadování věcných zdrojů za krizové situace	49
4.4	Informační podpora hospodářských opatření pro krizové stavy.....	56
4.4.1	IS Argis.....	57
4.4.2	KISKAN SSHR.....	60
4.4.3	IS Krizkom	60
4.4.4	ASW Krizdata	61
5	Závěr	63
	Přehled obrázků.....	64
	Přehled použitých zkratk	65
	Příloha č. 1.....	66

1 Úvod

Usnesením vlády České republiky ze dne 10. července 2017 č. 508 byla schválena Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení, v níž se Správe státních hmotných rezerv ukládá zpracovat pro potřeby dalšího profesního vzdělávání stanovených cílových skupin vzdělávací modul pod označením Modul F – Hospodářská opatření pro krizové stavy (dále také „HOPKS“).

Cílové skupiny

Ve shodě s existujícím legislativním rámcem a ve shodě s aktuálními potřebami vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení jsou jako relevantní stanoveny následující cílové skupiny:

- a) úředníci územních samosprávných celků,¹
- b) státní zaměstnanci,²
- c) osoby, jejichž služební vztahy se řídí zvláštními právními předpisy pro ozbrojené síly a bezpečnostní sbory,³
- d) zaměstnanci právnických a podnikajících fyzických osob, jejichž pracovní náplň je dotčena povinnostmi ve vztahu ke krizovému a obrannému plánování a ochraně obyvatelstva,
- e) volení funkcionáři „vyžadující individuální přístupy“,
- f) styční bezpečnostní zaměstnanci subjektů kritické infrastruktury,
- g) studenti vysokých škol vzdělávající se v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení (dále také „KŘ“),
- h) akademičtí pracovníci vysokých škol vyučující v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení a akademičtí pracovníci vyučující budoucí učitele - studenty pedagogických fakult,
- i) pedagogičtí pracovníci mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol vyučující bezpečnostní témata.

Publikace obsahuje především objasnění místa a úlohy HOPKS v bezpečnostním systému České republiky, legislativní základy systému, principy fungování a nástroje jeho realizace, včetně místa a úlohy správních úřadů, územních samosprávných celků a právnických a podnikajících fyzických osob v tomto systému. V publikaci čtenář dále nalezne informace o systému plánování věcných zdrojů pro řešení krizových situací a systému vyžadování věcných zdrojů za krizové situace.

Studijní materiál má za cíl poskytnout základní orientaci v dané problematice. V rámci jednotlivých témat jsou pak uvedeny odkazy na další materiály, které umožní hlubší a širší studium. K prohloubení studia v této oblasti je dále možné využít i školení a kurzy, které Správa státních hmotných rezerv, jako gesční resort pro oblast HOPKS každoročně zajišťuje v souladu s ustanovením § 6, odst. 1, písm. f) zákona č. 241/2000 Sb. Seznam

¹ Zákon č. 312/2002 Sb.

² Zákon č. 234/2014 Sb.

³ Zákon č. 361/2003 Sb., Zákon č. 221/1999 Sb. a další.

kurzů a školení HOPKS je možné dohledat na internetových stránkách úřadu www.sshr.cz.

2 Hospodářská opatření pro krizové stavy nedílná součást bezpečnostního systému ČR

2.1 Úvod do problematiky hospodářských opatření pro krizové stavy

I pro naprostého laika v oblasti krizového řízení je zřejmé, že pro zdárné řešení krizové situace a k realizaci opatření ke zmírnění či odvrácení jejích následků nestačí výkonným složkám pouze „holé ruce“, ale že tato činnost musí být dobře zabezpečena nejen po stránce organizační, finanční a personální, nýbrž i po stránce materiální a věcné. Uplatnění této zásady se odráží ve skutečnosti, že složky integrovaného záchranného systému jsou vybavovány technikou a materiály potřebnými jak pro zvládnutí běžných mimořádných událostí, tedy těch mimořádných událostí, které nevedly k vyhlášení některého z krizových stavů, tak i pro jejich základní činnost při řešení krizových situací. Skutečné vybavení složek integrovaného záchranného systému, ačkoli se podle možností a potřeb neustále zdokonaluje, však nemůže být takové, aby plně zabezpečovalo materiální potřeby řešení rozsáhlých nevojenských krizových situací, kdy budou ve značném rozsahu ohroženy životy a zdraví osob a majetkové hodnoty. Pro takové případy je nezbytné, k zajištění základních životních potřeb obyvatelstva, pro podporu činnosti základních složek integrovaného záchranného systému, havarijních služeb a pro podporu výkonu státní správy v postižené oblasti mít nejen dostatečný lidský potenciál, ale i potřebné mechanizační a materiální zabezpečení.

Zcela jinou formu materiální podpory budou vyžadovat krizové situace vojenského charakteru. I zde je nezbytné, aby ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory, které ponесou hlavní tíhu řešení vojenské krizové situace, měly zajištěnou materiální podporu hospodářské sféry České republiky (dále také „ČR“).

Zabezpečení potřebných věcných zdrojů⁴ pro obě tyto oblasti je předmětem systému HOPKS. Přitom důležitou roli hraje faktor času, kdy každé opoždění či neposkytnutí adekvátní podpory může znamenat ztráty na životech, zdraví a majetku.

Pro překonání krizové situace je účelné přednostně využívat zejména ekonomický potenciál právnických a podnikajících fyzických osob. Je proto účelné, aby v případě potřeby existovala zákonná možnost tento ekonomický potenciál rychle a efektivně využít. K tomu bylo nutné vytvořit takový systém, který umožní předem si ujasnit, co bude v dané chvíli potřeba, co bude možné zabezpečit u podnikatelské sféry a co bude potřebné zabezpečit ze zdrojů v majetku státu – např. vytvořením dostatečných státních hmotných rezerv a potřebné infrastruktury. Takovým systémem jsou právě HOPKS, která správním úřadům umožňují připravit se na řešení krizových situací s využitím dostupných zdrojů ekonomických subjektů (právnických nebo podnikajících fyzických osob) a zdrojů vytvořených v majetku státu - státních hmotných rezerv.

Pro ucelenou představu je vhodné uvést i historický vývoj této problematiky. Do 31. 12. 2000 byl v platnosti systém hospodářské mobilizace, který prošel dvěma vývojovými fázemi. Do roku 1989 byl systém založen na direktivním řízení, jehož základním nástrojem byl rozpočtový plán. Veškerá opatření pak směřovala k zabezpečení

⁴ Metodika pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace schválená usnesením vlády ČR ze dne 4. ledna 2012 č. 14

válečných potřeb státu. Politické a ekonomické změny po roce 1989, zejména změna vnitřní a zahraniční politiky, transformace směrem k tržnímu hospodářství, konverze zbrojní výroby a Ústavou ČR zaručená svoboda podnikání a rovnost podmínek pro všechny ekonomické subjekty, vyvolala potřebu přeměny tehdejšího systému hospodářské mobilizace. Tato úprava byla realizována na základě nařízení vlády č. 284/1992 Sb., o opatřeních hospodářské mobilizace. V podstatě přizpůsobila systém hospodářské mobilizace změněným ekonomickým podmínkám a znamenala přechod od direktivního ke smluvnímu systému. Nově zavedený systém umožnil využití opatření připravovaných pro období branné pohotovosti státu i pro řešení jiných krizových situací a vymezil základní subjekty a nástroje systému (subjekt hospodářské mobilizace, krizový plán hospodářské mobilizace, mobilizační infrastruktura, uchování výrobních schopností, státní hmotné rezervy, zvláštní zásoby, útvary obrany).

Zásadní změnu systému však přinesla až nová krizová legislativa, která nabyla účinnosti 1. ledna 2001. Do této krizové legislativy, která je až na dílčí změny vyvolaná reformou veřejné správy platná do současnosti, patří rovněž zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů (dále také „zákon č. 241/2000 Sb.“), kterým byla HOPKS zakotvena do právního řádu ČR.

Zákon č. 241/2000 Sb. přinesl zcela nový přístup k materiálnímu zajištění činností sloužících k prevenci, likvidaci a odstraňování následků krizových situací. Umožnil, oproti dřívějšímu přístupu (pořizování věcných zdrojů k prevenci - např. formou státních hmotných rezerv do vlastnictví státu), v maximální míře využívat již vytvořené, většinou soukromé materiální zdroje. Stanovil novou úlohu státu směrem k organizování účelného využití již vytvořených materiálních zdrojů za krizových stavů a současně stanovil pravomoc vlády a správních úřadů včetně práv a povinností fyzickým a právnickým osobám při přípravě a přijetí HOPKS.

2.2 Místo a úloha hospodářských opatření pro krizové stavy v bezpečnostním systému ČR

Systém HOPKS představuje relativně nezávislý a samostatně právně zakotvený systém, který je vzájemně propojen s ostatními prvky bezpečnostního systému ČR a který má přesně vymezené místo a účel v oblasti přípravy a přijetí opatření po vyhlášení krizových stavů.

Konkrétně *„Hospodářskými opatřeními pro krizové stavy se rozumí organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů“*.⁵

Zákon č. 241/2000 Sb. dále ve svých ustanoveních vymezuje úlohu HOPKS. Konkrétně stanoví, že *„Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena:*

- a) k uspokojování základních životních potřeb fyzických osob na území ČR umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví,*

⁵ § 2 odst. 1, písm. a) zákona č. 241/2000 Sb.

- b) *pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a zdravotnické záchranné služby,*
- c) *pro podporu výkonu státní správy“.*⁶

Z uvedených ustanovení zákona vyplývá, kdy jsou opatření realizována, pro koho a k čemu jsou určena. Především je nutné zdůraznit, že **HOPKS jsou připravována a mohou být použita pouze pro řešení krizové situace po vyhlášení některého z krizových stavů. Je to systém, který umožňuje správním úřadům zajištění a využití věcných zdrojů pro řešení krizových situací.** V této souvislosti je nutné zmínit skutečnost, že pojem „krizové stavy“ pro potřeby HOPKS zahrnuje stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Opatření jsou tedy určena pro řešení krizové situace vyvolané jak vojenským, tak i nevojenským ohrožením.

K pochopení rozsahu „**uspokojení základních potřeb fyzických osob na území ČR umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví**“ (dále jen „základní životní potřeba“) je třeba uvést, že prostřednictvím HOPKS nejde o zajištění občanů, kteří budou krizovou situací dotčeni v takové míře, na jakou jsou zvyklí, v místě svého pobytu do vyhlášení krizového stavu. V zásadě jde o zabezpečení takových životních potřeb, které umožní obyvatelstvu přežití krizového stavu bez těžké újmy na zdraví. Přitom pojem „těžká újma na zdraví“ je definován v ustanovení § 122 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Systém HOPKS zahrnuje:

- systém nouzového hospodářství,
- systém hospodářské mobilizace,
- použití státních hmotných rezerv,
- výstavbu a údržbu infrastruktury,
- regulační opatření.

Každý z uvedených nástrojů HOPKS má své specifické místo a úlohu, které budou vysvětleny v dalších částech tohoto materiálu. Základní orientaci pro pochopení účinnosti, místa a úlohy jednotlivých nástrojů HOPKS poskytuje schéma na obr. 1.1.

Důležitým faktorem, který je nezbytné mít trvale na paměti, je provázanost systému HOPKS se systémy krizového a obranného plánování. Ta je dána několika faktory. Jednak tím, že řada zákonných ustanovení nezbytných pro fungování systému HOPKS je z důvodu vyloučení legislativních duplicit uvedena pouze v zákoně o krizovém řízení, resp. zákoně o zajišťování obrany (např. povinnost právnických a podnikajících fyzických osob poskytnout potřebné informace a v krizových stavech poskytnout věcné prostředky). Dále tím, že plán nezbytných dodávek (dále také „PND“) a plán hospodářské mobilizace zpracovávané v systému HOPKS, jsou nedílnou součástí krizových plánů a plánů obrany.

⁶ § 3 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

Další právní předpisy, normy a metodické materiály:

- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon č. 239/2000 Sb.“),
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon č. 585/2004 Sb.“),
- Usnesení vlády ČR č. 14/2012, k Metodice pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace,
- Usnesení vlády ČR č. 560/2012, k další optimalizaci skladby a množství ochraňovaných hmotných rezerv, upřesňující postup při zpracování plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR,
- Bezpečnostní strategie ČR schválená usnesením vlády ze dne 4. února 2015 č. 79,
- Metodiky činnosti při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy s určením pro:
 - ústřední správní orgány, krajské úřady, hasičské záchranné sbory krajů, obecní úřady obcí s rozšířenou působností – Praha 2013,
 - právnické a podnikající fyzické osoby – Praha 2013,
- Metodické pokyny pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému hospodářských opatření pro krizové stavy – Praha 2014,
- Metodiky zpracování krizových plánů, schválené 12. července 2012 generálním ředitelem HZS ČR pod č.j. MV-76085-1/PO-OKR-2011,
- Metodický pokyn ke zpracování typových plánů vydaný Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky v návaznosti na úkol stanovený usnesením vlády ze dne 27. dubna 2016 č. 369 k Analýze hrozeb pro Českou republiku.

Použité právní předpisy a literatura nepředstavují rozhodně úplný výčet, který by mohl být v této kapitole uveden. Poskytují však dostatečný základ pro pochopení činností spjatých s přípravou a prováděním hospodářských opatření pro krizové stavy včetně jejich místa v systému krizového řízení při zajišťování bezpečnosti ČR.

Kontrolní otázky:

1. *Vysvětlete, co se rozumí pod pojmem HOPKS, k čemu a pro koho jsou tato opatření určena?*
2. *Vyjmenujte, které součásti (nástroje) systém HOPKS zahrnuje?*
3. *Objasněte, jak je systém HOPKS provázán se systémy krizového a obranného plánování?*
4. *Vyjmenujte základní právní předpisy, které vytváří právní rámec problematiky řešení hospodářských opatření pro krizové stavy.*

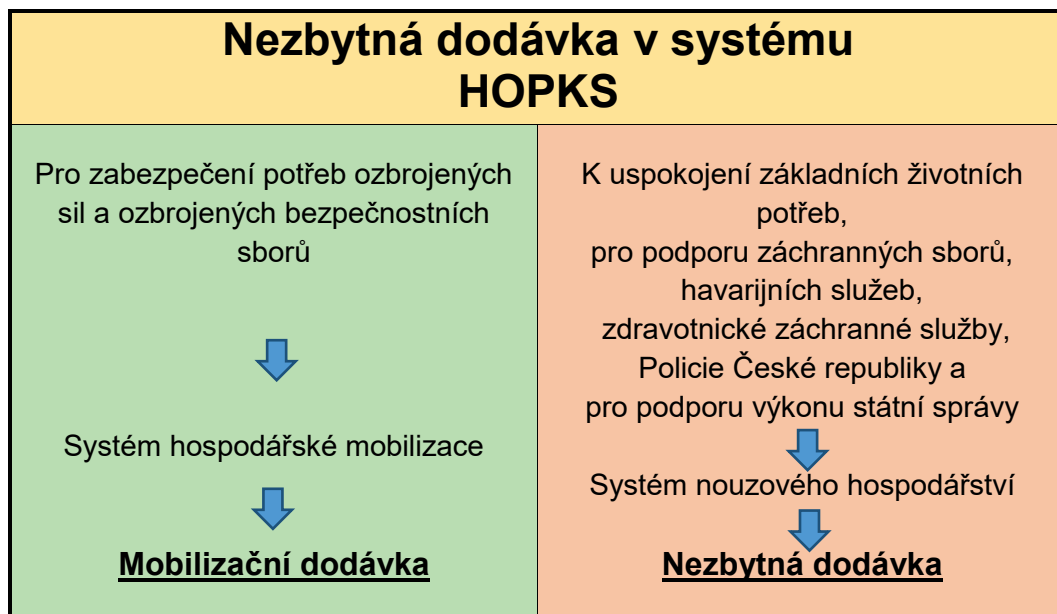
3 Základní pojmy, principy fungování a nástroje realizace systému hospodářských opatření pro krizové stavy

3.1 Základní pojmy

K porozumění celé problematice je nezbytné pochopit význam základních pojmů vztahujících se k HOPKS. Vzhledem k velkému rozsahu studijního materiálu byly vybrány pouze některé klíčové pojmy umožňující správné pochopení jednotlivých témat. Další pojmy jsou uváděny a vysvětleny přímo v příslušných podkapitolách.

Nezbytná dodávka

Je dodávka výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů (částečnou nebo úplnou eliminaci dopadů krizové situace). Jde tedy o věcné zdroje nezbytné k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území ČR umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví, pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, zdravotnické záchranné služby, havarijních služeb a pro podporu výkonu státní správy. Přitom nezbytnou dodávku je nutno chápat jako obecný pojem HOPKS. V systému hospodářské mobilizace je pro ni používán konkrétnější pojem mobilizační dodávka. Pro snadnější pochopení je pojem nezbytná dodávka schematicky znázorněn na obr. 2.1.

Obrázek č. 2.1 – Nezbytná dodávka v systému HOPKS

Krizová situace a krizový stav

Krizovou situací, tak, jak je definována § 2, písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., se rozumí mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu. V této souvislosti je nutné zdůraznit skutečnost, že HOPKS jsou určena pro řešení krizové situace vyvolané jak vojenským, tak i nevojenským ohrožením. Proto pojem „krizové stavy“ používaný pro potřeby HOPKS zahrnuje stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav (§ 1, odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.).

Jednotlivé krizové stavy jsou pak definovány příslušnými zákony (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, zákon č. 110/1998 Sb., zákon č. 240/2000 Sb.).

Mimořádná událost

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací⁸.

Správní úřady

Pod pojmem správní úřady z hlediska potřeb systému HOPKS, ve smyslu § 1 odst. 2 písm. b) zákona č. 241/2000 Sb., se rozumí:

- ústřední správní úřady (ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy České republiky ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb.), (dále také „ÚSÚ“),
- Česká národní banka,
- krajské úřady (dále také „KÚ“) a
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností (dále také „OÚ ORP“).

Ochraňovatel státních hmotných rezerv

Ochraňovatel státních hmotných rezerv (dále také „SHR“) je subjekt, který poskytuje službu ochraňování, kterou se rozumí komplexní péče o SHR a související majetek, ke kterému vykonává Správa státních hmotných rezerv (dále také „SSHR“) příslušnost hospodaření. Plní všechny povinnosti vyplývající z poskytování SHR při mimořádných událostech, za krizových stavů, při poskytování materiální humanitární pomoci do zahraničí a při příjmu materiální humanitární pomoci ze zahraničí. Ochraňovatel SHR poskytuje uvedené služby na základě smlouvy uzavřené se SSHR.

Kontrola hospodářských opatření pro krizové stavy

Správní úřad ve své působnosti zjišťuje, jak kontrolovaná osoba plní povinnosti, které jí vyplývají ze zákona č. 241/2000 Sb., vyhlášky č. 498/2000 Sb. a jiných hmotně právních předpisů (např. zákona č. 240/2000 Sb.), v nichž jsou zakotveny povinnosti pro oblast HOPKS nebo, které jí byly uloženy na základě těchto předpisů, a to v celém rozsahu přípravy HOPKS, a po vyhlášení krizových stavů jejich plnění a účinnost.

Koordinační role krajského úřadu

Krajský úřad v rámci koordinační role při zpracování plánů nezbytných dodávek ORP zejména:

- sjednocuje postupy v oblastech zpracování a aktualizací plánů nezbytných dodávek ORP včetně stanovení potřeb nezbytných dodávek, s ohledem na specifické podmínky kraje,
- stanovuje v lichém roce dvouletého plánovacího cyklu věcných zdrojů termíny zpracování či aktualizací PND ORP,
- zpracovává seznam nezbytných dodávek ve prospěch celého kraje (např. nezbytné dodávky k zajištění provozuschopnosti silnic), jako podklad pro plánování nezbytných dodávek obecními úřady ORP,

⁸ § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb.

- rozhoduje o rozsahu a způsobu zajištění nezbytných dodávek, které obecní úřad ORP nemůže v rámci svého správního obvodu zabezpečit prostřednictvím dodavatelů nezbytných dodávek,
- uplatňuje u věcně příslušného ÚSÚ požadavek na zajištění nezbytných dodávek, které nemůže ve správním obvodu kraje zabezpečit pomocí dodavatele(ů) nezbytných dodávek.

Krizové řízení

Souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo s ochranou kritické infrastruktury.

Subjekt hospodářské mobilizace

Subjektem hospodářské mobilizace se rozumí podnikatel, který se zavázal za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu dodávat výrobky, práce nebo služby nezbytné pro zajištění ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů a byl jím jmenován.⁹

Typový plán

Typový plán je dokument, kterým příslušné ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad stanoví typové postupy, zásady a opatření pro řešení konkrétního druhu krizové situace identifikovaného v Analýze hrozeb pro Českou republiku¹⁰ jako nebezpečí s nepřijatelným rizikem, pro které lze odůvodněně předpokládat vyhlášení krizového stavu.

Typový plán využívají zpracovatelé krizových plánů, kteří jej rozpracovávají v krizových plánech na postupy pro řešení konkrétních druhů krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení.¹¹

Kontrolní otázky:

1. *Vysvětlete, co se rozumí pod pojmem nezbytná dodávka v systému HOPKS.*
2. *Vyjmenujte, pro které krizové stavy jsou HOPKS určena.*
3. *Které instituce lze zahrnout do kategorie správních úřadů podle zák. č. 241/2000 Sb.?*
4. *K čemu je určen typový plán v souvislosti se zpracováním plánů nezbytných dodávek?*

⁹ § 2 zákona č. 222/1999 Sb., zákon o zajišťování obrany ČR, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Usnesení vlády ze dne 27. dubna 2016 č. 369 k Analýze hrozeb pro Českou republiku.

¹¹ § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb. a § 15 odst. 2 písm. b) nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a, o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

3.2 Úloha orgánů krizového řízení při přípravě a realizaci hospodářských opatření pro krizové stavy

Působnost orgánů krizového řízení v systému HOPKS je stanovena v hlavě II zákona č. 241/2000 Sb., s tím že potřebné činnosti obzvlášť pro období přípravy HOPKS jsou dále vymezeny vybraným orgánům krizového řízení v hlavě II zákona č. 240/2000 Sb. Pro účely těchto textů se jedná zejména o působnosti určené:

- vládě,
- ústředním správním úřadům,
- Správě státních hmotných rezerv,
- Ministerstvu vnitra,
- České národní bance,
- hasičskému záchrannému sboru kraje,
- hejtmanovi kraje,
- krajskému úřadu,
- starostovi obce s rozšířenou působností a
- obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

3.2.1 Celostátní úroveň

Z hlediska uceleného pochopení tématu je potřebné uvést i úlohu vlády, která kromě svých obecných řídicích a kontrolních funkcí vyplývajících z postavení vrcholového orgánu moci výkonné má v systému HOPKS svou specifickou úlohu.

Vláda v rámci svých řídicích funkcí rozhoduje o:

- bezplatném uvolnění státních hmotných rezerv,
- použití regulačních opatření,
- použití opatření systému hospodářské mobilizace.¹²

Ústřední správní úřad v okruhu své působnosti¹³ vypracovává koncepci HOPKS jako součást koncepce rozvoje svěřeného odvětví. V rámci své působnosti zpracovává plán nezbytných dodávek nebo plán hospodářské mobilizace a na základě výstupů z těchto plánů uplatňuje požadavky na vytvoření státních hmotných rezerv, zajištění přípravy mobilizační dodávky (dále také „MD“) a uchování výrobních schopností u **Správy státních hmotných rezerv**. Odpovídá za řádnou přípravu činností umožňujících uskutečnění regulačních opatření a kontroluje v okruhu své působnosti dodržování regulačních opatření nařízených vládou. Dále se podílí na systému dalšího profesního vzdělávání pracovníků správních úřadů a dodavatelů mobilizačních dodávek v oblasti HOPKS, který zajišťuje Správa státních hmotných rezerv. V případě nesplnění regulačních opatření má právo uložit sankční pokutu.¹⁴ Ústřední správní úřad má rovněž právo, ale zároveň i povinnost, kontrolovat u právnických a podnikajících fyzických osob zapojených do systému nouzového hospodářství nebo do systému hospodářské mobilizace přípravu

¹² § 5 zákona č. 241/2000 Sb.

¹³ § 6, § 10 a § 13 zákona č. 241/2000 Sb.

¹⁴ § 25a odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

HOPKS a po vyhlášení krizových stavů také jejich plnění a účinnost a poskytovat jim potřebné informace o HOPKS.¹⁵

Ústřední správní úřad dále zajišťuje v okruhu své působnosti nezbytnou dodávku, kterou krajský úřad nebo jiný správní úřad s působností ve správním obvodu kraje nemůže zajistit, jejíž význam přesahuje správní obvod kraje, anebo nezbytnou dodávku pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů, havarijních služeb a zdravotnické záchranné služby zřízených v jeho působnosti (jejichž je zřizovatelem). K tomu vyžaduje prostřednictvím Ministerstva vnitra¹⁶ údaje podle § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

Ministerstvo vnitra¹⁷ předává ministerstvům a jiným ústředním správním úřadům na jejich žádost údaje ke zpracování a aktualizaci plánů nezbytných dodávek podle § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

Česká národní banka na návrh guvernéra České národní banky může nařízením vlády za stavu ohrožení státu a válečného stavu omezit nebo zakázat nakládání s peněžními prostředky na účtech u osob oprávněných poskytovat platební služby. Dále může guvernér České národní banky svým rozhodnutím vyhlášeným formou sdělení ve Sbírce zákonů rozhodnout o zásadních měnově politických opatřeních, stanovit kurs české koruny vůči cizím měnám, omezit nebo zakázat bezhotovostní a hotovostní převody mezi poskytovateli finančních služeb, přerušit správní řízení vedená Českou národní bankou, omezit nebo zakázat výkon činností povolených Českou národní bankou, omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot a čerpání prostředků z devizových účtů, zavést nabídkovou povinnost devizových hodnot a stanovit její rozsah, omezit nebo zakázat osobám oprávněným poskytovat platební služby poskytování úvěrů a prodej úvěrových produktů, omezit nebo zakázat vývoz české koruny.

Správa státních hmotných rezerv jako ústřední orgán státní správy v oblastech HOPKS a státních hmotných rezerv¹⁸ zaujímá v systému HOPKS rozhodující úlohu. Působnosti vymezující úlohu SSHR jsou následující:

- zabezpečuje financování HOPKS; například hradí přípravy mobilizační dodávky včetně úhrady služeb za uchování výrobních schopností a zajišťuje finanční prostředky na výstavbu nových objektů infrastruktury k zajištění HOPKS,
- zabezpečuje financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování (vytváření státních hmotných rezerv),
- v souvislosti s řešením mimořádné události může stanoveným postupem poskytnout pro potřeby základních složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací nebo při plnění úkolů ochrany obyvatelstva v nezbytném rozsahu státní hmotné rezervy formou jejich

¹⁵ § 6 odst. 1 písm. d) a § 24 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

¹⁶ § 9 odst. 2 písm. f) zákona č. 240/2000 Sb.

¹⁷ § 10 odst. 1 písm. k) zákona č. 240/2000 Sb.

¹⁸ § 1 odst. 1 zákona č. 97/1993 Sb.

bezúplatného použití, a to na základě žádosti Ministerstva vnitra, krajského úřadu nebo hasičského záchranného sboru kraje,¹⁹

- zabezpečuje informační podporu HOPKS pro období příprav HOPKS a vyžadování věcných zdrojů za krizových situací – podrobněji řešeno v kapitole 3.4 těchto textů,
- koordinuje přípravy a výkon HOPKS u správních úřadů a ochraňovatelů státních hmotných rezerv formou vydaných metodických materiálů, organizováním koordinačních porad a školení apod.,
- řídí proces plánování věcných zdrojů a zpracovává Plán vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR,
- na podnět Ministerstva vnitra přebírá movitý majetek, který je v době krizových stavů České republiky darován v rámci zahraniční humanitární pomoci,²⁰
- předseda SSHR jmenuje a odvolává na návrh ústředního správního úřadu subjekt hospodářské mobilizace,
- předseda SSHR rozhoduje o vydání zásob pro humanitární pomoc,
- kontroluje správní úřady, subjekty hospodářské mobilizace a dodavatele mobilizačních a nezbytných dodávek v celém rozsahu přípravy plánovaných HOPKS a prověřuje jejich plnění a účinnost, kontroluje rovněž využívání finančních prostředků přidělených z její rozpočtové kapitoly právnickým a podnikajícím fyzickým osobám zapojeným do systému HOPKS,²¹
- je oprávněna uložit pokutu právnické nebo podnikající fyzické osobě jako subjektu hospodářské mobilizace za každý případ zjištění zneužití vydaného osvědčení o jmenování subjektem hospodářské mobilizace k získání jiných výhod, než připouští zákon č. 241/2000 Sb., nebo za jeho nevrácení ve lhůtě stanovené zákonem, nebo za jeho zneužití v době, kdy bylo zrušeno,
- je oprávněna uložit pokutu dodavateli mobilizační dodávky, který nesplnil povinnost předat nebo ve stanoveném termínu aktualizovat vybrané údaje z plánu opatření hospodářské mobilizace oprávněným správním úřadům,²²
- zajišťuje další profesní vzdělávání v oblasti HOPKS pro úředníky působící v orgánech veřejné správy a zaměstnance podnikohospodářské sféry plnící úkoly přípravy a provedení HOPKS na svých pracovištích a další.

3.2.2 Krajská úroveň

Na území kraje úkoly přípravy a provedení HOPKS z hlediska působnosti orgánů územní samosprávy zajišťuje hejtmán kraje, krajský úřad, starosta obce s rozšířenou působností a obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě jim stanovených

¹⁹ § 4a až 4c zákona č. 97/1993 Sb.

²⁰ § 3a zákona č. 97/1993 Sb.

²¹ § 24 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

²² § 25a odst. 1 písm. e) zákona č. 241/2000 Sb.

působností zákonem č. 241/2000 Sb., přičemž se jedná o výkon státní správy v přenesené působnosti.²³ Dále nezastupitelné místo zaujímá hasičský záchranný sbor kraje.

Hejtman kraje:²⁴

- řídí a kontroluje přípravu a provedení HOPKS,
- zajišťuje přidělení zásob pro humanitární pomoc,
- nařizuje regulační opatření podle § 21 zákona č. 241/2000 Sb.,
- vyžaduje od hasičského záchranného sboru kraje údaje²⁵ podle § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

Krajský úřad zejména:²⁶

- zpracovává plán nezbytných dodávek kraje s využitím plánů nezbytných dodávek obcí s rozšířenou působností, jejichž zpracování koordinuje,
- zajišťuje průběžnou úpravu plánu nezbytných dodávek podle změn v požadavcích nebo dostupnosti nezbytné dodávky,
- zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel kraje – podrobně rozvedeno v kapitole 2.3.2 těchto textů,
- zajišťuje činnosti umožňující přijetí regulačních opatření, v případech nesplnění regulačních opatření nařízených hejtmanem může uložit pokutu,²⁷
- na žádost právnické, podnikající fyzické osoby a fyzické osoby poskytuje informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Hasičský záchranný sbor kraje

Za účelem přípravy na krizové situace oslovuje ekonomické subjekty, vyžaduje údaje o dodavatelích nezbytných dodávek a údaje o možnostech dodání nezbytné dodávky, realizuje jejich sběr a evidenci, připravuje podklady ke zpracování (aktualizaci) plánů nezbytných dodávek a předává je Ministerstvu vnitra (dále také „MV“), hejtmanovi kraje a starostovi obce s rozšířenou působností.²⁸ Přitom využívá IS Argis (§ 26 zákona č. 240/2000 Sb. a § 27b zákona č. 241/2000 Sb.).

Za nesplnění povinnosti stanovené § 29 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb. může hasičský záchranný sbor kraje uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě pokutu do výše 3 mil. Kč – § 34a odst. 4 zákona č. 240/2000 Sb.

Hasičský záchranný sbor (dále také „HZS“) kraje dále:

- na základě seznamu požadovaných nezbytných dodávek a návrhu možných dodavatelů nezbytných dodávek, oslovuje ekonomické subjekty a jejich organizační složky k poskytnutí údajů o své osobě a schopnosti dodat předmět

²³ § 27a zákona č. 241/2000 Sb.

²⁴ § 7 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb. a § 14 odst. 2 písm. d) zákona č. 240/2000 Sb.

²⁵ § 14 odst. 2 písm. d) zákona č. 240/2000 Sb.

²⁶ § 7 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

²⁷ § 26 odst. 2 písm. b) zákona č. 241/2000 Sb.

²⁸ § 15 odst. 1 písm. f) a odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

nezbytné dodávky, přitom první oslovení provádí písemnou formou, další aktualizace může provádět e-mailem, telefonicky nebo osobním stykem,

- ve smyslu § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb. vyhledává a oslovuje další ekonomické subjekty tak, aby plán nezbytných dodávek kraje obsahoval všechny zjištěné dodavatele nezbytných dodávek ve správním obvodu kraje,
- na základě požadavků ústředních správních úřadů, uplatněných podle § 9 odst. 2 písm. f) zákona č. 240/2000 Sb. prostřednictvím MV, oslovuje jimi vybrané dodavatele ve správním obvodu kraje a zjišťuje údaje o nich a jejich možnosti dodat předmět požadovaných nezbytných dodávek. Zjištěné údaje předává zpět cestou MV,²⁹
- informuje orgán územního samosprávného celku o změnách údajů o dodavatelských nezbytných dodávek a nezbytných dodávkách.

3.2.3 Úroveň obce s rozšířenou působností³⁰

Starosta obce s rozšířenou působností zajišťuje připravenost správního obvodu obce s rozšířenou působností v systému hospodářských opatření pro krizové stavy; ostatní orgány obce s rozšířenou působností se na této připravenosti podílejí. Odpovídá za přidělení jím vyžádaných zásob pro humanitární pomoc fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací. Ke zpracování plánu nezbytných dodávek vyžaduje od HZS kraje údaje³¹ podle § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností:

- zpracovává plán nezbytných dodávek obce s rozšířenou působností,
- plní úkoly mu uložené krajským úřadem k zajištění nezbytných dodávek,
- zajišťuje činnosti umožňující přijetí regulačních opatření,
- na žádost právnické, podnikající fyzické osoby a fyzické osoby poskytuje informace, dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím týkající se HOPKS.

Kontrolní otázky:

1. *Které jsou základní úkoly ústředních správních úřadů při přípravě a realizaci HOPKS?*
2. *Které jsou základní úkoly krajského úřadu při přípravě a realizaci HOPKS?*
3. *Které jsou základní úkoly obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při přípravě a realizaci HOPKS?*
4. *Jaká je úloha SSHR a hasičského záchranného sboru kraje v systému HOPKS?*

²⁹ § 15 odst. 1 písm. f) a odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

³⁰ § 8 zákona č. 241/2000 Sb.

³¹ § 18 odst. 2 písm. d) zákona č. 240/2000 Sb.

3.3 Systém nouzového hospodářství

Systém nouzového hospodářství zabezpečuje, aby nezbytné dodávky pro

- a) uspokojení základních životních potřeb obyvatelstva,*
- b) podporu činnosti záchranných sborů, havarijních služeb, zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky,*
- c) podporu výkonu státní správy*

*probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.*³²

Nezbytné dodávky jsou v systému nouzového hospodářství zabezpečovány správními úřady³³ přednostně ze zdrojů nacházejících se ve vlastnictví právnických a podnikajících fyzických osob, které je využívají ke své podnikatelské činnosti. **Při jejich zajišťování se počítá s racionálním využitím běžně dostupných zdrojů, to znamená již existujících dodavatelských kapacit, jako součásti běžného hospodářského života státu.** K tomu je nezbytné ve fázi přípravy na krizové stavy - v procesu plánování věcných zdrojů³⁴ získat maximální a trvalý přehled o disponibilních zdrojích, které bude možné využít k řešení vybraných krizových situací, a jejich možných dodavatelích. Pouze v případech, kdy tyto zdroje co do množství nebo druhu nepostačují pro řešení krizové situace, vytváří odpovídající zdroj stát v systému HOPKS (např. státní hmotné rezervy, uchování výrobních schopností, infrastrukturu).

3.3.1 Principy fungování systému nouzového hospodářství

Jaké jsou principy fungování systému nouzového hospodářství:

1. Základním principem vyplývajícím ze zákona č. 241/2000 Sb. je, aby zabezpečení nezbytné dodávky za krizové situace probíhalo v maximální možné míře způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy. To znamená, že dodavatel nezbytné dodávky ji bude po vyhlášení krizového stavu zabezpečovat v rámci běžného obchodního vztahu mezi dodavatelem a odběratelem, který se řídí ustanovením příslušných právních předpisů.
2. Existují-li pro to racionální důvody, může si správní úřad zajistit nezbytnou dodávku smluvně ještě před vyhlášením krizového stavu, například tehdy, bude-li jejím odběratelem. V procesu plánování je však v řadě případů konkrétní určení budoucího odběratele a rozsahu nezbytné dodávky problematické. V systému nouzového hospodářství se pro zajištění nezbytné dodávky může, ale nemusí, před vyhlášením krizového stavu uzavírat smlouva mezi správním úřadem a dodavatelem nezbytných dodávek.
3. Systém nouzového hospodářství je určen pro všechny krizové stavy (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav).

³² § 10 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

³³ Správním úřadem se po § 1 odst. 2 písm. b) zákona č. 241/2000 Sb. rozumí ústřední správní úřad, Česká národní banka, krajský úřad a obecní úřad obce s rozšířenou působností.

³⁴ Věcný zdroj ve smyslu Metodiky pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace schválené usnesením vlády České republiky za dne 4. ledna 2012 č. 14.

4. Nezbytnou dodávku hradí orgán krizového řízení, který o ní rozhodl.³⁵
5. Pro podporu činností hasičských záchranných sborů, havarijních služeb, zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky zabezpečuje nezbytnou dodávku potřebnou k jejich výkonu po vyhlášení krizových stavů ten ústřední správní úřad, který je jejich zřizovatelem. Pro činnosti, které sahají nad rámec jejich běžných činností prováděných při likvidaci mimořádné události a krizové situace, může nezbytnou dodávku zabezpečit ten správní úřad, v jehož prospěch je činnost podle krizového plánu prováděna.
6. Požadavek na nezbytnou dodávku vzniká jako výsledek analýzy možných druhů ohrožení a přípravy jejich řešení v procesu zpracování krizových plánů a z toho vyplývajících potřeb na zajištění věcných zdrojů nezbytných k překonání konkrétních hrozících krizových situací.
7. Základním plánovacím dokumentem v systému nouzového hospodářství je **plán nezbytných dodávek**. Jeho definici obsahuje ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 241/2000 Sb., které jej vymezuje jako samostatnou část krizového plánu zpracovanou správním úřadem v systému nouzového hospodářství. Strukturu plánu nezbytných dodávek stanovuje § 2 vyhlášky č. 498/2000 Sb. Obsahuje seznam požadovaných nezbytných dodávek, přehled dodavatelů nezbytných dodávek a seznam nezajištěných nezbytných dodávek, který slouží jako podklad pro vymezení požadavků na zabezpečení nezajištěných nezbytných dodávek.
8. Pro systém nouzového hospodářství jsou v systému státních hmotných rezerv vytvářeny pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc v případech, kdy nezbytné dodávky nejsou dostupné buď z hlediska potřebných komodit nebo jejich množství či jejich časové dostupnosti.
9. Aktivity dodavatelů nezbytných dodávek v systému nouzového hospodářství se v období před vyhlášením krizového stavu nefinancují.

3.3.2 Zpracování plánu nezbytných dodávek

Role a místo správních úřadů vyplývá z jejich odpovědnosti za přípravu a přijetí HOPKS § 6 - § 8 zákona č. 241/2000 Sb.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností zpracovává plán nezbytných dodávek a plní úkoly stanovené krajským úřadem.³⁶ Při zpracování plánu nezbytných dodávek vychází z analýzy možných druhů ohrožení uvedených v krizovém plánu obce s rozšířenou působností a z následného rozpracování typových plánů identifikovaných krizových situací do sil a prostředků potřebných k jejich překonání. K zajišťování nezbytných dodávek využívá přednostně dodavatele nacházející se ve správním obvodu obce s rozšířenou působností.

Krajský úřad zpracovává plán nezbytných dodávek s využitím plánů nezbytných dodávek obcí s rozšířenou působností, jejichž zpracování koordinuje a zabezpečuje

³⁵ §10 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

³⁶ § 8 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel kraje.³⁷ Při zpracování plánu nezbytných dodávek se řídí stejnými zásadami jako obecní úřady obcí s rozšířenou působností. V rámci koordinace³⁸ zpracování plánů nezbytných dodávek vydává pokyny a stanoví zásady zpracování a aktualizací plánů nezbytných dodávek obcí s rozšířenou působností svého správního obvodu.

Při zpracování plánu nezbytných dodávek musí krajský úřad vzít v úvahu skutečnost, že na plnění činností vyplývajících z krizového plánu kraje se budou podílet hasičský záchranný sbor kraje, Policie ČR, havarijní služby a další složky integrovaného záchranného systému České republiky. Věcné zdroje v jejich prospěch zajišťuje jen v případě, že činnosti pro ně plynoucí z krizového plánu kraje přesahují rámec jejich zákonem stanovených povinností, pro které jsou předurčeny. V takovém případě je krajský úřad jako nezbytnou dodávku zahrne do svého plánu nezbytných dodávek. To se týká i jiných správních úřadů se sídlem ve správním obvodu kraje (§ 9 - § 16 zákona č. 240/2000 Sb.), pokud zajišťují úkoly vyplývající pro ně z krizového plánu kraje. Zajišťování nezbytných dodávek pro úkoly, které nevyplývají z krizového plánu kraje, řeší tyto složky se svým nadřazeným ústředním správním úřadem.

K zajišťování nezbytných dodávek krajský úřad přednostně využívá dodavatele nacházející se ve správním obvodu kraje. Pokud krajský úřad ve svém správním obvodu nenalezne dodavatele nezbytné dodávky, uplatní požadavek na její zajištění u věcně příslušného ústředního správního úřadu.³⁹

Ústřední správní úřad zpracovává plán nezbytných dodávek. Při jeho zpracování analyzuje na základě resortní koncepce HOPKS potřeby nezbytných dodávek pro řešení krizových situací v okruhu své působnosti. Do plánu nezbytných dodávek mimo vlastní požadavky zapracuje i požadavky jiných správních úřadů patřící do jeho působnosti a dále v něm řeší požadavky na zajištění nezbytných dodávek postoupené mu krajskými úřady. Při zajištění nezbytných dodávek vychází z možného rozsahu území zasaženého krizovou situací a hledá možnosti jejich zajištění v rámci celého území státu. V případě, že nenalezne potřebné dodavatele a posoudí nezajištěnou nezbytnou dodávku jako nepostradatelnou, uplatní u SSHR požadavek na vytvoření pohotovostních zásob nebo o uhrazení nákladů na uchování výrobních schopností.

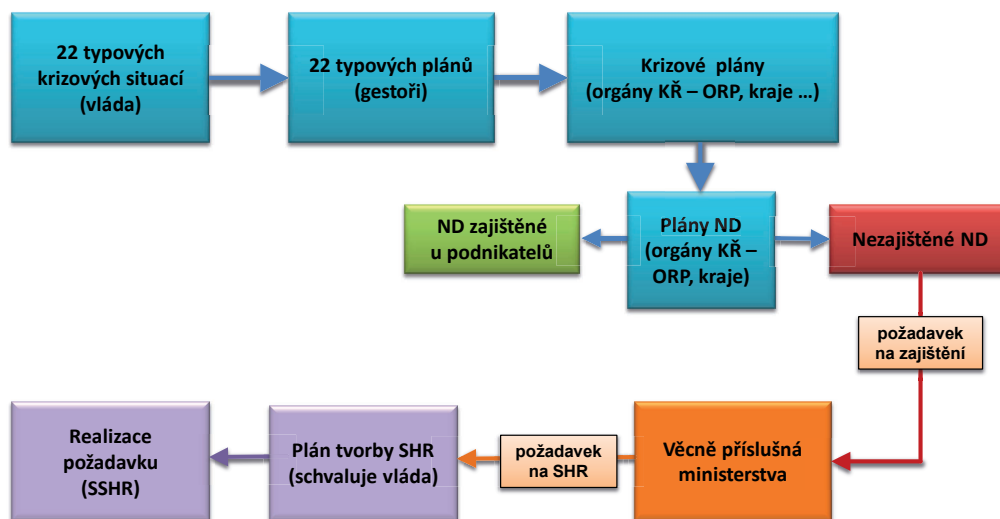
Konkrétní postup zpracování plánu nezbytných dodávek je uveden v Metodice plánování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy vydané SSHR pro ústřední správní úřady, krajské úřady, hasičské záchranné sbory krajů a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Princip stanovení potřeby nezbytných dodávek, zpracování plánu nezbytných dodávek a zajišťování nezbytných dodávek je znázorněn na obr. č. 2.2.

Pod pojmem „zpracovávání plánů nezbytných dodávek“ výše uvedenými orgány krizového řízení jsou zahrnuty i činnosti vykonávané v rámci „aktualizací“ plánů nezbytných dodávek prováděných ve stanovených časových intervalech. Podrobněji rozebráno v kapitole 3.2 těchto studijních textů.

³⁷ § 7 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

³⁸ Podrobný obsah uveden v kapitole 2.1 těchto textů.

³⁹ § 10 odst. 4 zákona č. 241/2000 Sb.

Obrázek č. 2.2 – Systém nouzového hospodářství

Kontrolní otázky:

1. Vysvětlete, k čemu je systém nouzového hospodářství určen a co zabezpečuje.
2. Jaké jsou principy fungování systému nouzového hospodářství?
3. Vysvětlete pojem nezbytná dodávka.
4. Jaké jsou úkoly ústředních správních úřadů, krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností v systému nouzového hospodářství?
5. Charakterizujte plán nezbytných dodávek; kdo jej zpracovává?

3.4 Systém hospodářské mobilizace

Systém hospodářské mobilizace zahrnuje organizační, materiální, personální a jiná opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku pro potřebu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů **za stavu ohrožení státu a válečného stavu.**⁴⁰

Systém hospodářské mobilizace je systémovým hospodářským opatřením pro krizové stavy s určením k pokrytí zvýšených potřeb ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů ze zdrojů ve vlastnictví právnických osob nebo podnikajících fyzických osob. Zvýšené potřeby jsou zajišťovány formou mobilizačních dodávek⁴¹ na základě smluvně sjednaných objednávek ústředních správních úřadů u vybraných právnických osob nebo podnikajících fyzických osob. Smluvní zajištění mobilizační dodávky může být v případě potřeby realizováno částečně nebo po celé délce technologicko-distribučních řetězců.

Systém hospodářské mobilizace tvoří:

Výkonné prvky, do nichž náleží

- a) **objednatelé mobilizační dodávky** – ústřední správní úřady zabezpečující mobilizační dodávky pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů za stavu ohrožení státu a válečného stavu a mající pravomoc tyto složky řídit⁴² nebo věcně příslušný ústřední správní úřad po dobu trvání jmenování subjektu hospodářské mobilizace, který navrhl jmenovat z vybraných dodavatelů nezbytných dodávek,⁴³
- b) **dodavatelé mobilizační dodávky** – právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby plnící nebo podílející se na plnění předmětu mobilizační dodávky,⁴⁴
- c) **dodavatelé nezbytných dodávek** – kteří byli na návrh odborně příslušného ústředního správního úřadu jmenováni subjektem hospodářské mobilizace z důvodu zajišťování nezbytných dodávek pro stav ohrožení státu a válečný stav.⁴⁵

⁴⁰ § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 241/2000 Sb.

⁴¹ § 2 odst. 1 písm. g) zákona č. 241/2000 Sb.

⁴² § 13 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb. Například § 11 odst. 3, § 16 odst. 1 písmeno b) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky ve znění pozdějších předpisů, § 3 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů apod.

⁴³ Podle odstavce 1 věty druhé § 16 a odst. 6 § 16 zákona č. 241/2000 Sb.

⁴⁴ Dodavatelem mobilizační dodávky se rozumí podnikající fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území České republiky, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět mobilizační dodávky nebo která je schopna dodat předmět mobilizační dodávky.

⁴⁵ § 16 odst. 1 věta druhá zákona č. 241/2000 Sb.

Souhrn věcných opatření, mezi která patří:

- a) **plán hospodářské mobilizace**⁴⁶ – dokument zpracovaný objednatelem mobilizační dodávky, do něhož zapracovává své požadavky nezbytné pro zajištění činnosti za stavu ohrožení státu a válečného stavu včetně uvedení způsobu jejich zajištění,⁴⁷
- b) **plán opatření hospodářské mobilizace**⁴⁸ – dokument zpracováváný dodavatelem mobilizační dodávky nebo subjektem hospodářské mobilizace jmenovaným podle § 16 odst. 1 věty druhé zákona č. 241/2000 Sb., v němž uvádí konkrétní údaje o zabezpečovaných mobilizačních (nezbytných) dodávkách a jejich organizačním, technologickém, personálním, finančním a materiálním zabezpečení,⁴⁹
- c) **uchování výrobních schopností** (dále také „UVS“), jež představují uchování speciálních technologických zařízení a dokumentace ve vlastnictví dodavatele mobilizační dodávky určených k zahájení nebo rozšíření výroby předmětu mobilizační dodávky a pro jinou výrobu nevyužívaných,⁵⁰
- d) další podpůrná systémová hospodářská opatření pro krizové stavy, bez kterých by systém hospodářské mobilizace nebyl funkční. Těmito opatřeními jsou: použití státních hmotných rezerv (mobilizačních nebo hmotných rezerv), výstavba a údržba infrastruktury a v neposlední řadě i regulační opatření.

3.4.1 Postavení a úloha objednatele mobilizační dodávky

Právní postavení ústředního správního úřadu – objednatele mobilizační dodávky v systému hospodářské mobilizace v procesu zabezpečování mobilizačních dodávek upravuje zákon č. 241/2000 Sb. a vyhláška č. 498/2000 Sb. Objednatel mobilizační dodávky v okruhu své působnosti:

- vypracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy – hospodářské mobilizace, jako součásti koncepce rozvoje svěřeného odvětví,
- na základě potřeb ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů zpracovává plán hospodářské mobilizace,
- pro podporu činnosti ozbrojených sil a ozbrojených sborů zajišťuje mobilizační dodávku uzavřením písemné smlouvy s dodavatelem mobilizační dodávky,
- vykonává odborné řízení a poskytuje potřebné informace o hospodářských opatřeních pro krizové stavy dodavatelům a poddodavatelům mobilizačních dodávek,
- oznamuje věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu a Správě státních hmotných rezerv každé uzavření, změnu nebo ukončení smlouvy o mobilizační dodávce,⁵¹

⁴⁶ § 2 odst. 1 písm. e) zákona č. 241/2000 Sb.

⁴⁷ Rozsah údajů a struktura plánu hospodářské mobilizace je uvedena v § 9 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁴⁸ § 2 odst. 1 písm. f) zákona č. 241/2000 Sb.

⁴⁹ Obsah plánu opatření hospodářské mobilizace je stanoven § 5 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁵⁰ § 2 odst. 1 písm. i) zákona č. 241/2000 Sb.

⁵¹ § 13 odst. 4 zákona č. 241/2000 Sb.

- poskytuje vybrané údaje o mobilizační dodávce věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu (údaje o dodávce a o finálním dodavateli a všech jeho poddodavatelích v rámci dodavatelského řetězce k dané mobilizační dodávce),⁵²
- stanovuje číselné označení předmětu mobilizační dodávky finálního dodavatele, jehož součástí je kódové označení mobilizační dodávky podle § 5 odst. 4 písm. a) bod 1. vyhlášky č. 498/2000 Sb.,
- může navrhnout příslušného finálního dodavatele či poddodavatele mobilizační dodávky jmenovat subjektem hospodářské mobilizace nebo jeho odvolání podle § 14 vyhlášky č. 498/2000 Sb.,
- kontroluje přípravu a účinnost hospodářských opatření pro krizové stavy u právnických a podnikajících fyzických osob zapojených do systému hospodářské mobilizace, a to i v době před vyhlášením krizových stavů,⁵³
- uplatňuje oprávněné požadavky na přípravu k zajištění mobilizačních dodávek u Správy státních hmotných rezerv.

3.4.2 Postavení a úloha dodavatele mobilizační dodávky

Práva a povinnosti podnikatele – dodavatele mobilizační dodávky spjaté se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením formou mobilizačních dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy upravuje zákon č. 241/2000 Sb., vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb. a zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Při vykonávání podnikatelské činnosti související s přípravou a vlastní realizací mobilizačních dodávek vychází dodavatel mobilizační dodávky z právního postavení jako podnikatele upravené obecně závaznými předpisy jako například zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) apod.

Z pohledu postavení v dodavatelském řetězci může dodavatel mobilizační dodávky být:⁵⁴

- „**finálním dodavatelem**“ v případě, kdy s ním objednatel mobilizační dodávky uzavřel smlouvu o mobilizační dodávce podle § 13 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb. a současně je jejím odběratelem, nebo
- „**poddodavatelem**“, jestliže na základě smluvního vztahu realizuje dodávku (poddodávku), která podmiňuje nebo kompletuje předmět mobilizační dodávky pro finálního dodavatele.

Dodavatel mobilizační dodávky je oprávněn:

- podmínit svoje plnění požadavkem na zajištění prokazatelně nezbytných materiálních prostředků, případně na finanční úhradu přípravy mobilizační dodávky, včetně úhrady nákladů za uchování výrobních schopností. Tyto výdaje jsou hrazeny z rozpočtové kapitoly Správy státních hmotných rezerv,
- při splnění podmínek z kritérií výběru subjektu hospodářské mobilizace může požádat objednatele mobilizační dodávky o jmenování subjektem hospodářské

⁵² § 12 odst. 1 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁵³ § 6 odst. 1 písm. d) a § 24 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

⁵⁴ § 4 odst. 1 vyhlášky č. 498/2000 Sb. Pokud v dalším textu je uveden pojem „dodavatel mobilizační dodávky“, jedná se jak o finálního dodavatele, tak i o poddodavatele.

mobilizace. Problematika související s postavením subjektu hospodářské mobilizace je řešena v další podkapitole.

Dodavatel mobilizační dodávky je povinen:

- zpracovat plán opatření hospodářské mobilizace do 60 dnů od uzavření smlouvy o mobilizační dodávce⁵⁵ a vybrané údaje tohoto plánu předávat objednateli mobilizační dodávky, věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu, Správě státních hmotných rezerv a územně příslušnému krajskému úřadu; údaje aktualizovat a předávat do 30 dnů ode dne, kdy nastala změna (v době po vyhlášení krizových stavů neprodleně),⁵⁶
- každé uzavření, změnu nebo zrušení smlouvy o mobilizační dodávce oznámit odborně věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu a Správě státních hmotných rezerv,⁵⁷
- po vyhlášení krizového stavu přednostně plnit mobilizační dodávky a neprodleně informovat objednatele (odběratele) mobilizační dodávky o všech okolnostech, které by její plnění mohly ohrozit,
- při uzavírání smluv o předmětu mobilizační dodávky, kterou zabezpečuje, nebo na které se podílí, používat kódové označení mobilizační dodávky a číselné označení smlouvy,⁵⁸
- poskytovat údaje o mobilizační dodávce v rozsahu stanoveném § 12 vyhlášky č. 498/2000 Sb. objednateli mobilizační dodávky, Správě státních hmotných rezerv a územně příslušnému krajskému úřadu. Pokud uskutečňuje mobilizační dodávky prostřednictvím svých organizačních složek, předávat údaje za tyto složky místně příslušným krajským úřadům.

3.4.3 Subjekt hospodářské mobilizace

Jmenováním dodavatele mobilizační dodávky subjektem hospodářské mobilizace mu umožňuje využívat úlev a výhod vyplývajících z jeho postavení, jež je zakotveno v právním řádu České republiky.

Subjektem hospodářské mobilizace **může být jmenován** dodavatel mobilizační dodávky:

- jenž splňuje podmínky ve smyslu § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 241/2000 Sb.,
- jehož jmenování písemně navrhl příslušný ústřední správní úřad stanoveným postupem podle § 14 vyhlášky č. 498/2000 Sb.,
- který písemně souhlasí se jmenováním a splňuje kritéria výběru subjektu hospodářské mobilizace podle § 13 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

Subjekt hospodářské mobilizace jmenuje a odvolává svým rozhodnutím předseda Správy státních hmotných rezerv. O jmenování vydá Správa státních hmotných rezerv

⁵⁵ § 6 odst. 5 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁵⁶ § 15 zákona č. 241/2000 Sb.

⁵⁷ § 13 odst. 4 zákona č. 241/2000 Sb.

⁵⁸ Číselné označení smlouvy o zajištění mobilizační dodávky podle § 13 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb. mezi dodavatelem na kterémkoli dodavatelském stupni (finálním dodavatelem nebo poddodavatelem) a jeho přímým odběratelem je stanoveno v § 5 odst. 4 písm. b) vyhlášky č. 498/2000 Sb. Způsob stanovení kódového označení mobilizační dodávky je uveden v § 5 odst. 4 písm. a) uvedené vyhlášky.

subjektu hospodářské mobilizace osvědčení, kterým se prokazuje třetím osobám při uplatnění svých práv.⁵⁹

Subjektem hospodářské mobilizace se podle platné legislativy „rozumí podnikatel,⁶⁰ který se zavázal za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu dodávat výrobky, práce nebo služby nezbytné pro zajištění ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů a byl jím jmenován“.⁶¹ Jmenování subjektů hospodářské mobilizace je výběrové nástavbové opatření institucionálních (výkonných) prvků systému hospodářské mobilizace. Potřeba státu jmenovat příslušné dodavatele – podnikatele subjektem hospodářské mobilizace vyplývá ze samotné podstaty systému hospodářské mobilizace a znamená to, že „jmenováním podnikatele subjektem hospodářské mobilizace mu vytvoří nezbytné podmínky, aby byl schopen plnit mobilizační dodávky pro ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory za stavu ohrožení státu a válečného stavu“, k čemuž využívá postavení dle § 17 zákona č. 241/2000 Sb., což jiným právníckých a podnikajícím fyzickým osobám umožněno není.

Z postavení vyplývá, že subjekt hospodářské mobilizace při zajišťování mobilizačních dodávek pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů nebo nezbytných dodávek pro stav ohrožení státu a válečný stav:

- je osvobozen od povinnosti poskytnout věcné prostředky stanovené zvláštním právním předpisem (§ 19 zákona č. 222/1999 Sb.),
- je oprávněn v souladu s plánem opatření hospodářské mobilizace požadovat pro své zaměstnance zajišťující mobilizační dodávku zproštění mimořádné služby (§ 17 zákona č. 585/2004 Sb.),
- může uplatnit v době před vyhlášením krizových stavů územně příslušného krajského úřadu požadavek na zajištění pracovních sil a věcných prostředků nezbytných pro splnění mobilizační dodávky (§ 17 zákona č. 241/2000 Sb.).

Aby nedošlo k ohrožení produkčního procesu při zajišťování mobilizačních (nezbytných) dodávek může subjekt hospodářské mobilizace v souladu se zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), rovněž využívat svého **postavení v oblastech energetiky.**

⁵⁹ Podrobněji § 16 zákona č. 241/2000 Sb. V odůvodněných případech může být na návrh věcně příslušného správního úřadu jmenován subjektem hospodářské mobilizace i dodavatel nezbytné dodávky, který ji zajišťuje pro stav ohrožení státu a válečný stav. Proces jmenování je realizován obdobným jako v případě dodavatele mobilizační dodávky. Po dobu trvání jmenování dodavatele nezbytné dodávky subjektem hospodářské mobilizace, plní navrhovatel povinnosti objednatele mobilizační dodávky podle § 13 - § 16 zákona č. 241/2000 Sb. Takto jmenovaný subjekt hospodářské mobilizace je povinen zpracovávat podle § 4 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 498/2000 Sb. plán opatření hospodářské mobilizace.

⁶⁰ Podnikatel je v České republice definován v § 420 a § 421 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Obecné materiální vymezení vychází z jeho podnikatelské činnosti – za podnikatele se považuje fyzická nebo právnická osoba, tuzemská i zahraniční, která na svůj vlastní účet a odpovědnost samostatně vykonává výdělečnou činnost živnostenským nebo podobným způsobem, a to se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Při styku se spotřebiteli se pro účely jejich ochrany navíc za podnikatele pokládá každý, kdo se spotřebitelem uzavře smlouvu vztahující se k jeho obchodní, výrobní nebo podobné činnosti či při samostatném výkonu svého povolání (tzv. svobodná povolání), nebo také ten, kdo pouze jedná jménem či na účet vlastního podnikatele.

⁶¹ Pojem definován v zákonu č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, § 2, odst. 7.

Regulace spotřeby energií je realizována na základě plánů zpracovaných dodavatelem energie ve spolupráci s odborně nebo územně příslušnými orgány krizového řízení za běžného stavu. Rozdělení odběratelů (subjektů hospodářské mobilizace) do příslušných regulačních stupňů se provádí na základě zpracovaných krizových plánů s přihlédnutím k úkolům, které dané subjekty za krizových situací plní. Požadavky odborně nebo územně příslušných krizových orgánů, které vyplývají z jejich krizových plánů, jsou dodavatelé energií povinni respektovat.

Subjektům hospodářské mobilizace zahrnutým do krizových plánů bude zásobování energiemi zachováno v rozsahu daném smlouvou uzavřenou mezi odběratelem a dodavatelem za běžného stavu. Vlastní postavení subjektu hospodářské mobilizace, postup a rozsah omezení spotřeby energií je upraveno pro oblast:

- **v elektroenergetice** podle § 54 energetického zákona vyhláškou č. 80/2010 Sb., o stavech nouze v elektroenergetice, příloha č. 1, čl. II. odst. 12. Zařazení SHM do regulačních stupňů 2 - 7 je prováděno na základě smlouvy o přenosu nebo distribuci elektřiny mezi SHM a provozovatelem přenosové nebo distribuční soustavy. POZOR, požadavek musí uplatňovat SHM,
- **v tepleárnství** podle § 88 energetického zákona vyhláškou č. 225/2001 Sb., § 1. Zařazení odběrných míst do regulačních stupňů se provádí po projednání s územně příslušnými krizovými orgány,
- **v plynárenství** podle § 73 energetického zákona vyhláškou č. 344/2012 Sb., o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu.

Podle charakteru přípravy a výroby mobilizační dodávky uplatňuje subjekt hospodářské mobilizace v součinnosti s územně příslušnými krizovými orgány výše uvedená postavení.

POZNÁMKA: Pro stav ohrožení státu a válečný stav, při zabezpečování produkce válečné výroby a k zajištění optimalizace dispečerského řízení se doporučuje, aby příslušné krajské úřady ve své působnosti předem upřesnily seznam subjektů hospodářské mobilizace u příslušných provozovatelů přenosové soustavy nebo distribuční soustavy, včetně jejich odběrných míst.

3.4.4 Mechanismus plánování a zajišťování mobilizačních dodávek

Zajišťování mobilizační dodávky je souhrnem opatření přijímaných objednateli mobilizačních dodávek, konkrétně Ministerstvem obrany ČR, Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem spravedlnosti ČR a Ministerstvem financí ČR. V praxi se tedy jedná o zajištění dodávek pro podporu činnosti Armády ČR, Policie ČR, Vězeňské služby ČR a Celní správy ČR po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Objednatelé mobilizačních dodávek zpracují koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy v okruhu své působnosti.⁶² V koncepci provedou analýzu dopadu působení negativních činitelů za krizových stavů na odvětví a obor státní správy ve své působnosti a stanoví postupy k zajištění činnosti ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů v případě vzniklých nestandardních situací.

⁶² § 6, odstavec 1, písm. a) zákona č. 241/2000 Sb.

Ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory na základě posouzení řešení možných krizových situací a přijaté vojenské a bezpečnostní strategie vyhodnotí potřebu předmětů a služeb, jež nejsou schopny zajistit z vlastních organických zdrojů za stavu ohrožení státu a válečného stavu, a zpracují požadavky na jejich zajištění v době přípravy na krizové stavy. Požadavky uplatní u svého nadřízeného ústředního správního úřadu – objednatele mobilizační dodávky.

Objednatel mobilizační dodávky po zbilancování nezbytných potřeb včetně vlastních možností na základě posouzení druhu požadavků a jejich rozsahu zpracuje požadavek na konkrétní mobilizační dodávky a zapracuje je do svého plánu hospodářské mobilizace.⁶³ Takto zpracované požadavky nezbytných předmětů a služeb uplatňuje u možného finálního dodavatele mobilizační dodávky.

Výběr dodavatele mobilizační dodávky

Objednatel mobilizační dodávky využívá svůj přehled o domácích podnikatelích⁶⁴ přicházejících v úvahu jako budoucí finální dodavatelé mobilizačních dodávek získaný z průběžně mapovaného domácího trhu podnikatelů. Pokud je nucen zajistit mobilizační dodávku, jejíž dodavatele dosud nezná, může s výhodou využít veřejných seznamů, jakými jsou např. obchodní rejstřík nebo živnostenský rejstřík, popřípadě konzultovat možnosti jejího zajištění s věcně příslušným ústředním správním úřadem.

Postup při uplatnění požadavku na přípravu

Po provedeném výběru vhodného podnikatele jako předpokládaného finálního dodavatele mobilizační dodávky, objednatel mobilizační dodávky u něj uplatní požadavky na zajištění mobilizační dodávky, a to formou předložení návrhu smlouvy o uzavření budoucí smlouvy o mobilizační dodávce.⁶⁵ Pokud oslovený podnikatel – předpokládaný finální dodavatel mobilizační dodávky, nebo jeho poddodavatelé:

- nepodmiňují plnění mobilizační dodávky požadavkem na přípravu,⁶⁶ může objednatel mobilizační dodávky uzavřít s finálním dodavatelem smlouvu o mobilizační dodávce v souladu s § 13, odstavec 2 zákona č. 241/2000 Sb. Tuto skutečnost zapracuje do svého plánu hospodářské mobilizace. Uzavřením smlouvy o mobilizační dodávce v celém dodavatelském řetězci se příslušný podnikatel stane dodavatelem mobilizační dodávky,
- podmiňují své plnění mobilizační dodávky požadavkem na přípravu, uplatní předpokládaný finální dodavatel (poddodavatel cestou budoucího finálního

⁶³ § 10 odst. 1 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁶⁴ Pokud je v textu na jiném místě uveden pojem „právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba“, má pro potřeby těchto studijních textů stejný význam jako pojem „podnikatel“.

⁶⁵ § 6 odst. 1 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁶⁶ Dodavatel mobilizační dodávky je oprávněn v souladu s § 13 odst. 3 zákona č. 241/2000 Sb. podmínit uzavření smlouvy o uzavření budoucí smlouvy a z ní vyplývající následné plnění mobilizační dodávky zabezpečované zvláštní činností požadavkem na přípravu spočívajícím z následujících opatření: zabezpečení položkou státních hmotných rezerv; vybudování infrastruktury respektive pořízení nezbytného hmotného nebo nehmotného majetku k organizačnímu zajištění mobilizační dodávky; uchování výrobních schopností a finanční úhrady přípravy mobilizační dodávky.

dodavatele) u objednatele požadavek na přípravu⁶⁷ zpracovaný dle stanoveného rozsahu,⁶⁸ a to samostatně na každou mobilizační dodávku.

Objednatel posoudí oprávněnost předložených požadavků na přípravu. Zváží, zda některé materiální požadavky mohou být kryty pomocí věcných prostředků,⁶⁹ a doporučí jejich zajištění touto formou, případně zajistí jejich pokrytí. Pokud je oprávněnost předloženého požadavku na přípravu sporná, projedná objednatel mobilizační dodávky jeho problematice části s právníkem či podnikající fyzickou osobou, která jej uplatnila. K projednání může přizvat objednatel mobilizační dodávky věcně příslušný ústřední správní úřad a Správu státních hmotných rezerv.

Optimalizované požadavky na přípravu doplněné o údaje uvedené v § 11, odst. 3 vyhlášky č. 498/2000 Sb., předkládá objednatel mobilizační dodávky Správě státních hmotných rezerv. Uzavírání smluv o mobilizační dodávce s vybranými podnikateli, tj. v úvahu přicházejícími dodavateli mobilizačních dodávek podle § 13 odstavce 2 zákona č. 241/2000 Sb., v této fázi ještě není možné.

SSHR jednotlivé požadavky na přípravu sumarizuje a zapracuje do návrhu Plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR, (dále také „PVU SHR“) na příslušné dvouleté období (podrobně rozvedeno v kapitole 3.2). Po schválení PVU SHR usnesením vlády ČR SSHR informuje příslušného objednatele mobilizační dodávky o tom, které jeho požadavky na přípravu byly odsouhlaseny. Teprve nyní objednatelé mobilizační dodávky a podnikatelé plnící v řetězci úlohu odběratelů mobilizačních poddodávek uzavřou s jejich dodavateli příslušné smlouvy o mobilizační dodávce v souladu s § 13, odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb. Zavázání podnikatelé se stanou dodavateli mobilizačních dodávek a zpracují do 60 dnů od podpisu uvedené smlouvy plán opatření hospodářské mobilizace.

Po splnění oznamovací povinnosti o uzavření smlouvy o mobilizační dodávce mezi odběratelem a dodavatelem mobilizační dodávky⁷⁰ SSHR zahájí jednání s dodavatelem mobilizační dodávky o způsobu zabezpečení jeho požadavků na přípravu. Požadavky na přípravu materiálního charakteru SSHR zabezpečuje formou pořízení či doplnění položky státních hmotných rezerv či zahájením plnění požadavku na infrastrukturu. Požadavky na přípravu k finančnímu krytí nutných výdajů spojených s přípravou mobilizační dodávky, včetně financování uchování výrobních schopností, jsou zabezpečovány na základě smlouvy uzavřené mezi SSHR a vybraným dodavatelem (poddodavatelem) mobilizační dodávky. S dodavateli mobilizačních dodávek, u kterých jsou pořizovány mobilizační rezervy, dlouhodobý hmotný majetek a dlouhodobý nehmotný majetek uzavírá SSHR navíc smlouvy o ochraňování tohoto majetku.

Příprava mobilizační dodávky

Přípravou mobilizační dodávky se rozumí souhrn činností vykonávaných dodavatelem mobilizační dodávky, objednatelem mobilizační dodávky a Správou státních hmotných rezerv při zajišťování organizačních, materiálních, personálních a věcných

⁶⁷ Postupem podle § 7 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁶⁸ § 8 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

⁶⁹ § 2 odst. 4 a § 13 až 20 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR.

⁷⁰ § 13 odst. 4 zákona č. 241/2000 Sb.

opatření hospodářské mobilizace, která jsou nezbytná k zabezpečení mobilizační dodávky, včetně ochraňování mobilizačních rezerv (§ 13 odst. 3 zákona č. 241/2000 Sb.).

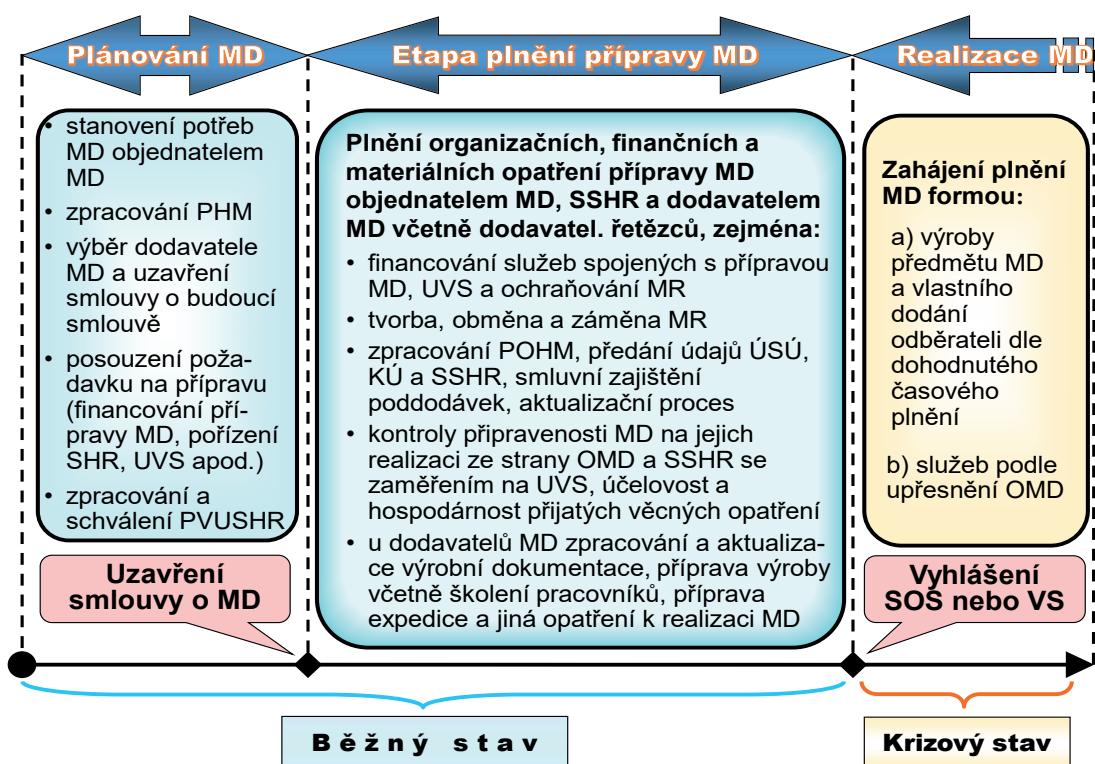
Tato opatření jsou realizována v době před vyhlášením stavu ohrožení státu a válečného stavu, to znamená v období od uzavření smlouvy o mobilizační dodávce (nebo uzavření dodatku ke smlouvě o mobilizační dodávce) do zahájení jejího plnění po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Celkový mechanismus zajišťování mobilizačních dodávek včetně činností v etapě plnění přípravy a po vyhlášení stavu ohrožení stavu válečného je znázorněn na – obr. 2.3.

Financování mobilizační dodávky

Nárok na úhradu výdajů spojených s přípravou mobilizační dodávky v období před vyhlášením krizových stavů má pouze dodavatel mobilizační dodávky, který uzavřel na její plnění smlouvu s objednatelem mobilizační dodávky podle § 13 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb. nebo dodavatel nezbytné dodávky, který byl jmenován subjektem hospodářské mobilizace podle § 16 odst. 1 věty druhé jmenovaného zákona a zajišťuje nezbytnou dodávku pro podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů po vyhlášení stavu ohrožení a válečného stavu.

Mobilizační dodávku hradí dodavateli mobilizační dodávky objednatel mobilizační dodávky, který s ním uzavřel smlouvu o jejím zajištění podle § 13 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb. Po vyhlášení krizového stavu je objednatel mobilizační dodávky povinen nahradit dodavateli mobilizační dodávky škodu vzniklou v důsledku prodlení s plněním mobilizační dodávky nebo úrok z prodlení, poplatek z prodlení a smluvní pokutu.⁷¹

Obrázek č. 2.3 – Proces zajištění přípravy a realizace mobilizační dodávky

⁷¹ Podrobněji § 14 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

Dílčí závěr

Hospodářská mobilizace představuje komplex opatření, kterými jsou vytvářeny předpoklady pro zajištění organizovaného přechodu vybraných právnických osob nebo podnikajících fyzických osob z obvyklé činnosti nebo podnikání na předem naplánovanou činnost zaměřenou k plnění mobilizačních dodávek, a to na smluvním základě. U vybraných dodavatelů mobilizačních dodávek, se provádějí věcná a organizační opatření v rámci přípravy mobilizační dodávky. Pouze těmto dodavatelům se hradí výdaje v této oblasti z rozpočtové kapitoly Správy státních hmotných rezerv. V průběhu procesu uplatňování objednávky, jejímž předmětem bude mobilizační dodávka, může budoucí dodavatel mobilizační dodávky a následně i jeho eventuální poddodavatelé vyžadovat:

- finanční plnění pro zajištění organizačních opatření,
- k zabezpečení zvláštní činnosti⁷² např. pořízení mobilizačních rezerv včetně uchování výrobních schopností,
- výstavbu a údržbu infrastruktury,
- zajištění specifických služeb poskytovaných jen v období po vyhlášení krizových stavů.

System hospodářské mobilizace, jak vyplývá z jeho definice, je určen pouze pro materiální podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů. Jedná se o systémový nástroj k zajišťování potřebných zdrojů formou mobilizačních dodávek, nejedná se v žádném případě o přímé zajišťování potřeb ozbrojených sil a bezpečnostních sborů v době mimo krizové stavy. Zásadní rozdíl fungování systému hospodářské mobilizace od systému nouzového hospodářství spočívá v tom, že veškeré požadavky na mobilizační dodávku jsou předem plánovány a předem smluvně zabezpečeny dodavatelskou cestou v celém řetězci dodavatelské sféry.

Kontrolní otázky:

1. *Vysvětlete, k čemu je systém hospodářské mobilizace určen a co umožňuje.*
2. *V čem spočívá zásadní rozdíl mezi fungováním systému hospodářské mobilizace a systému nouzového hospodářství?*
3. *Popište postavení a úlohy objednatele a dodavatele mobilizační dodávky v systému hospodářské mobilizace.*
4. *Popište mechanismus plánování a zajišťování mobilizačních dodávek.*
5. *Vyjmenujte základní podmínky pro jmenování dodavatele mobilizační dodávky subjektem hospodářské mobilizace.*
6. *Jaké postavení má subjekt hospodářské mobilizace při zabezpečování mobilizační dodávky po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu?*

⁷² § 4 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 498/2000 Sb.

3.5 Použití státních hmotných rezerv

Státní hmotné rezervy se vytváří v souladu se zákonem 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv a zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. Státní hmotné rezervy (dále také „SHR“) jsou materiální zdroje, které nelze zajistit u podnikatelů a za jejich zajištění odpovídá stát.

SHR jsou nezbytné pro překonání krizových situací. Jsou určeny k zabezpečení bezpečnosti státu, řešení mimořádné události k provedení záchranných a likvidačních prací nebo plnění úkolů ochrany obyvatelstva,⁷³ odstraňování následků krizových situací, ochraně životně důležitých hospodářských zájmů státu, zajištění mobilizačních dodávek a pro poskytnutí humanitární pomoci fyzické osobě vážně materiálně postižené.

SHR jsou vlastnictvím státu. Výdaje za pořízení, ochraňování a skladování se hradí ze státního rozpočtu. Věcně příslušným ústředním správním úřadem v působnosti a zodpovědnosti za oblast státních hmotných rezerv je SSHR⁷⁴. Při pořízení, obměnách a záměnách SHR může SSHR na uhrazení výdajů použít též příjmů za prodané SHR.

Obecně vzato, tvorba SHR je součástí krizových plánů. Při jejich tvorbě SSHR spolupracuje s ostatními ústředními správními úřady v rámci procesu plánování věcných zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR. Věcně příslušné ÚSÚ v rámci své gesce posuzují veškeré možnosti zajištění požadavků na věcné zdroje a teprve na tomto základě formulují optimalizované potřeby na vytvoření SHR, které uplatní v rámci plánovacího cyklu „Plánování věcných zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR“ u SSHR. SHR se pořizují v souladu s Plánem vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR, který ve spolupráci s ÚSÚ zpracovává SSHR na příslušné dvouleté období (podrobnosti jsou uvedeny v kapitole 3. tohoto modulu). Pořízení SHR zabezpečuje SSHR v rámci svého rozpočtu. Skladování SHR je realizováno ve skladových areálech SSHR nebo u právnických a fyzických osob (ochraňovatel SHR) na základě uzavřené smlouvy.

O použití SHR:

- za krizového stavu rozhoduje vláda a vedoucí ÚSÚ (podrobněji v kap. 2.5.1 - 2.5.4),
- po ukončení krizového stavu k odstraňování následků krizové situace a k podpoře činností souvisejících s obnovou území postiženého krizovou situací rozhoduje vláda na návrh předsedy SSHR.

Obecně vzato poskytnuté státní hmotné rezervy, s výjimkou těch, které byly spotřebovány, je příjemce povinen vrátit do 60 dnů po zrušení krizového stavu. Po této lhůtě je příjemce oprávněn užívat poskytnuté státní hmotné rezervy pouze na základě smlouvy uzavřené se SSHR, popřípadě zápisu pořízeného se SSHR, a to za podmínek stanovených vládou. Návrh smlouvy, popřípadě zápisu, zpracuje SSHR na základě žádosti předložené příjemcem. Pokud příjemce žádost v uvedené lhůtě nepředloží, je užívání státních hmotných rezerv neoprávněným použitím majetku, k němuž má SSHR příslušnost

⁷³ § 4a zákona č. 97/1993 Sb.

⁷⁴ § 1 odst. 1 a § 3 zákona č. 97/1993 Sb.

hospodařit. V případě nevrácení poskytnutých státních hmotných rezerv se postupuje podle právních předpisů, které upravují hospodaření s majetkem státu.

Z hlediska účelnosti se SHR člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc viz. obr. č. 2.4.

Obrázek č. 2.4 – Struktura a určení státních hmotných rezerv

3.5.1 Hmotné rezervy

Představují základní vybrané suroviny, materiály, polotovary a výrobky určené pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu. Jsou vytvářeny na základě výstupů z krizových plánů ÚSÚ a jimi uplatněných požadavků. Velkou část hmotných rezerv tvoří nouzové zásoby ropy a ropných produktů, které jsou vytvářeny podle dle zákona 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy a ropných produktů. Hmotné rezervy dále tvoří průmyslové, zemědělské a potravinářské komodity.

Z uplatněných požadavků ÚSÚ zpracovává SSHR do Plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR seznam položek hmotných rezerv, jejich minimální limit a orientační cílový stav, uvolňování hmotných rezerv a podmínky pro uvolňování a záměnu položek hmotných rezerv pod minimální limit. Vláda může SSHR zmocnit k prodeji nebo likvidaci položek hmotných rezerv přesahujících minimální limit, které už neslouží svému účelu. Pokud vláda nestanoví jinak, může SSHR provést záměnu hmotných rezerv přesahujících minimální limit.

O bezplatném použití hmotných rezerv za krizového stavu rozhoduje vláda.

3.5.2 Mobilizační rezervy

Tvoří je vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty, které jsou určeny po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu k zajišťování mobilizačních dodávek pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů.

Požadavek na tvorbu mobilizačních rezerv na SSHR uplatňuje pouze objednatel mobilizační dodávky postupem podle kapitoly 2.4.4. Objednatelem mobilizační dodávky jsou silové resorty (ÚSÚ pro ozbrojené síly je MO, ÚSÚ pro ozbrojené bezpečnostní sbory jsou MV, MF, MS). SSHR požadavek na vytvoření mobilizačních rezerv projedná a po odsouhlasení ho zapracuje do PVU SHR.

O použití mobilizačních rezerv rozhoduje za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu vláda.

3.5.3 Pohotovostní zásoby

Tvoří je vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů pro období mimo krizové stavy⁷⁵ a po vyhlášení krizových stavů v systému nouzového hospodářství, které nelze zajistit obvyklým způsobem, a pro materiální humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

Pohotovostní zásoby podle účelu určení lze specifikovat na prostředky k:

- nouzovému zásobování pitnou vodou,
- likvidaci nebezpečných nákaz zvířat a rostlin,
- zabezpečení prostředků zdravotnictví,
- obnově sítě sjízdnosti dopravních cest,
- rozšíření lůžkové kapacity nemocnic,
- obnově dodávek elektrické energie a tisku přidělových lístků,
- řešení ropné nouze,
- nouzovému přežití obyvatelstva,
- řešení činností v gesci Ministerstva vnitra a další.

Pohotovostní zásoby jsou součástí systému nouzového hospodářství a jsou vytvářeny SSHR v systému státních hmotných rezerv na základě požadavků věcně příslušných ÚSÚ. Pokud věcně příslušný ÚSÚ nemůže zajistit nezbytnou dodávku v rámci své působnosti, uplatňuje požadavek na tvorbu pohotovostních zásob u SSHR.⁷⁶ Provádí tak v návaznosti na analýzu předpokládaného dopadu krizové situace na celé území ČR postupem podle kapitoly 3.2 těchto textů. SSHR zabezpečuje pořízení, skladování, ochraňování a vyskladnění podle specifikací jednotlivých položek pohotovostních zásob.

O použití pohotovostních zásob **za krizového stavu** rozhoduje vedoucí ÚSÚ na základě, jehož požadavku byly pohotovostní zásoby vytvořeny. V souladu s tímto rozhodnutím SSHR poskytne pohotovostní zásoby příjemci, kterým může být správní úřad,

⁷⁵ § 4a až 4c zákona č. 97/1993 Sb.

⁷⁶ § 10 zákona č. 241/2000 Sb.

orgán územní samosprávy nebo sbor či služba. Příjemce dále poskytuje pohotovostní zásoby fyzické nebo právnické osobě nebo organizační složce státu. Poskytnuté pohotovostní zásoby, mimo ty, které byly spotřebovány, je příjemce povinen do 60 dnů od zrušení krizového stavu vrátit. Příjemce může po zrušení krizového stavu pohotovostní zásoby dále užívat na základě smlouvy, kterou uzavře se SSHR.

3.5.4 Zásoby pro humanitární pomoc

Zásoby pro humanitární pomoc (dále také „ZHP“) jsou součástí systému nouzového hospodářství a představují vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené ve správním obvodu kraje nebo obce s rozšířenou působností zasaženém krizovou situací. ZHP slouží pro první období krizové situace (3 dny) k zajištění nezbytných životních potřeb fyzických osob, které vlivem krizové situace zůstaly bez potřebných věcných prostředků nutných k přežití a které nebyly evakuovány.

Tvorba ZHP vychází z krizových plánů. Zákon svěřuje odpovědnost za tvorbu ZHP SSHR v systému státních hmotných rezerv, která je odpovědná za účelnou skladbu i množství. Aktuální skladba ZHP je uveřejňována na www.sshr.cz/ISKrizkom. Vybrané ZHP tvoří např. příkrývky jednobarevné 150 x 200 cm, spací pytle, spací izolační podložky, skládací lůžka, izotermické záchranné folie, pláštěnky, rodinný stan, jednorázové nádoby, příbor plastový, čepice, kalhoty, blůzy, pláště apod.

SSHR zabezpečuje pořízení, skladování, ochraňování a přepravu ZHP k vyžadujícímu úřadu. O vydání ZHP a o jejich použití za **krizového stavu** rozhoduje předseda SSHR na základě požadavku hejtmana kraje nebo starosty obce s rozšířenou působností. Vydané zásoby se neuhrazují, ani nevracejí. Hejtman kraje nebo starosta ORP, kterému byly ZHP přiděleny, zajišťuje jejich přidělení fyzickým osobám vážně materiálně postiženým krizovou situací.⁷⁷

Podrobnější informace o skladbě zásob pro humanitární pomoc, procesech jejich tvorby a perspektivách vývoje jejich skladby poskytuje materiál „Koncepce tvorby, udržování a využití zásob pro humanitární pomoc do roku 2020 s výhledem do roku 2030“ schválený usnesením Výboru pro civilní nouzové plánování číslo č. 426 dne 21. 3. 2017.

3.5.5 Použití státních hmotných rezerv mimo krizové stavy

Zákon č. 97/1993 Sb. umožňuje použití státních hmotných rezerv v souvislosti s řešením mimořádné události a po ukončení krizového stavu k odstraňování následků krizové situace a k podpoře činností souvisejících s obnovou postiženého území krizovou situací.

V souvislosti s řešením mimořádné události může SSHR poskytnout v nezbytném rozsahu bezúplatně státní hmotné rezervy pro potřeby základních složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací nebo při plnění úkolů ochrany obyvatelstva, a to na základě žádosti MV, KÚ nebo HZS kraje. Po ukončení

⁷⁷ § 12 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

záchranných a likvidačních prací musí být nespotřebované státní hmotné rezervy Správy státních hmotných rezerv vráceny.⁷⁸

O použití státních hmotných rezerv **po ukončení krizového stavu** k odstraňování následků krizové situace a k podpoře činností souvisejících s obnovou území postiženého krizovou situací⁷⁹ rozhoduje vláda na návrh předsedy SSHR, přičemž SSHR poskytne:

- a) na základě žádosti věcně příslušného ÚSÚ **hmotné rezervy** k užívání nebo je předá do spotřeby nebo trvalého využití příjemci,
- b) **pohotovostní zásoby** na základě vydaného souhlasu vedoucím ústředního správního úřadu, který jejich vytvoření požadoval, po dohodě s předsedou SSHR. Poskytnuté pohotovostní zásoby je příjemce oprávněn poskytnout bezúplatně k užívání fyzické nebo právnické osobě nebo organizační složce státu,
- c) bezúplatně **zásoby pro humanitární pomoc** na základě rozhodnutí předsedy SSHR, po uplatnění žádosti hejtmanem kraje nebo starostou obce s rozšířenou působností, kteří následně zajišťují jejich přidělení fyzickým osobám.

Hmotné rezervy a pohotovostní zásoby mohou být bezúplatně poskytnuty příjemci, kterým mohou být správní úřad, orgán územní samosprávy, základní složky integrovaného záchranného systému nebo Armáda České republiky.

Poskytnuté státní hmotné rezervy s výjimkou těch, které byly spotřebovány, je příjemce povinen vrátit do 60 dnů po zrušení krizového stavu. Po této lhůtě je příjemce oprávněn užívat poskytnuté státní hmotné rezervy pouze na základě smlouvy uzavřené se SSHR, popřípadě zápisu pořízeného se SSHR, a to za podmínek stanovených vládou. Návrh smlouvy, popřípadě zápisu, zpracuje SSHR na základě žádosti předložené příjemcem. Pokud příjemce žádost v uvedené lhůtě nepředloží, je užívání státních hmotných rezerv neoprávněným použitím majetku, k němuž má SSHR příslušnost hospodařit. V případě nevrácení poskytnutých státních hmotných rezerv se postupuje podle právních předpisů, které upravují hospodaření s majetkem státu.

SSHR může v souvislosti s prováděním **mimořádných veterinárních opatření** nebo v souvislosti s provedením porážky nebo usmrcení většího počtu hospodářských zvířat v případě jejich nemoci, vyčerpání nebo zranění poskytnout pro potřeby Státní veterinární správy v nezbytném rozsahu státní hmotné rezervy formou jejich bezúplatného použití.⁸⁰ SSHR tak může učinit pouze na základě žádosti Ministerstva zemědělství. Po ukončení těchto činností musí být nespotřebované státní hmotné rezervy SSHR vráceny. Spotřebované státní hmotné rezervy musí být SSHR nahrazeny Státní veterinární správou.

Kontrolní otázky:

1. *Vysvětlete, co jsou státní hmotné rezervy a jaké je jejich členění.*
2. *Kdo obhospodařuje státní hmotné rezervy?*
3. *Objasněte, pro koho jsou určeny zásoby pro humanitární pomoc, kým mohou být vyžádány a kdo rozhoduje o jejich vydání.*

⁷⁸ § 4a zákona č. 97/1993 Sb.

⁷⁹ § 4b zákona č. 97/1993 Sb.

⁸⁰ § 4c zákona č. 97/1993 Sb.

4. *Popište pravidla použití státních hmotných rezerv za krizových stavů a v období mimo krizové stavy.*

3.6 Regulační opatření a infrastruktura

3.6.1 Regulační opatření

Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a dodávek služeb nebo k usměrnění spotřeby a dodávek v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace přeroste do takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné.⁸¹

Cílem regulačních opatření je umožnit správním úřadům z moci „zákona“ upravit, tj. snížit nebo usměrnit tam, kde je to potřebné, spotřebu nedostatkových zdrojů v situacích, kdy běžné ekonomické nástroje pozbývají účinnosti.

Při rozhodování o použití regulačních opatření je nutné vzít v úvahu skutečnost, že zásadním způsobem zasahují do fungování normálních ekonomických mechanismů a života obyvatelstva. Z těchto skutečností vychází i zásady použití regulačních opatření.

Hlavní zásady použití regulačních opatření:

- regulační opatření přijmout a využívat jen v případě, že požadovaného účinku nelze dosáhnout jiným způsobem,
- nařizovat pouze nezbytný rozsah regulačních opatření a na nezbytně nutnou dobu. Ke zrušení regulačních opatření musí dojít nejpozději při zrušení krizového stavu,
- rozsah pravomocí k nařízení regulačních opatření je stanoven zákonem č. 241/2000 Sb. podle druhu krizové situace a úrovně správního úřadu, který je oprávněn je nařídit,
- pokud na vyhlášený krizový stav bezprostředně navazuje vyhlášení jiného krizového stavu, může orgán oprávněný k vyhlášení krizového stavu rozhodnout o ponechání některých dříve nařízených regulačních opatření v platnosti,
- nařízení regulačních opatření se zveřejňuje obvyklým způsobem tak, aby se s nimi mohli seznámit všichni obyvatelé kraje (obce s rozšířenou působností); přijetí regulačních opatření týkajících se jednotlivých podnikatelů se jim sděluje písemně formou rozhodnutí a jejich převzetí se potvrzuje.

Regulační opatření může nařídit vláda, hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností a guvernér České národní banky v rozsahu vymezeném jim zákonem č. 241/2000 Sb.

Hejtman kraje a starosta obce s rozšířenou působností mohou nařídit regulační opatření pouze za stavu nebezpečí,⁸² přitom:

- povinnosti, které nařídí, jsou krizovými opatřeními podle krizového zákona,⁸³
- náklady spojené s použitím některého regulačního opatření podle § 21 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb. včetně zvýšených nákladů, které by osobě uvedené

⁸¹ § 20 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

⁸² § 21 zákona č. 241/2000 Sb.

⁸³ § 3 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb.

v § 21 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb. jinak nevznikly, nese správní úřad, který regulační opatření vyhlásil; o způsobu úhrady může rozhodnout rovněž vláda,

- za nouzového stavu, za stavu ohrožení státu a za válečného stavu může hejtman kraje nebo starosta obce s rozšířenou působností v území, pro které byl vyhlášen krizový stav, nařídit opatření uvedená v § 21 odst. 1 a 2 zákona č. 241/2000 Sb., pokud již taková opatření nenařídila vláda.

Vláda může svým nařízením uložit nebo přijmout regulační opatření za nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu.⁸⁴ Zde je nutné zmínit důležitou zásadu, že vláda může za nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu nařízením přijímat také opatření uvedená v § 21 odst. 1 a 2 a § 22 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

Guvernér České národní banky může za stavu ohrožení státu a válečného stavu přijmout regulační opatření za stavu ohrožení státu a válečného stavu rozhodnutím vyhlášeným formou sdělení ve Sbírce zákonů.⁸⁵

K tomu, aby regulační opatření byla dostatečně účinná, je nutno je předem připravit. Orgánem odpovědným za přípravu regulačních opatření je v okruhu své působnosti ústřední správní úřad, krajský úřad a obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Věcně příslušný ústřední správní úřad v rámci přípravy činností umožňujících uskutečnění regulačních opatření, vyhodnotí, která materiálně technická a organizační opatření bude nutné k realizaci konkrétního regulačního opatření přijmout a stanoví k tomu vhodné postupy a přípravu regulačních opatření koordinuje s krajskými úřady.

Příprava regulačních opatření na úrovni krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností vyplývá z analýzy možných ohrožení ve vztahu k možnosti využít tato opatření pro řešení možných krizových situací. Půjde např. o:

- vytvoření dostatečné databáze právnických a podnikajících fyzických osob, kterým může být za stavu nebezpečí uložena povinnost v přiměřeném množství dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich podnikání včetně přípravy způsobu uložení povinnosti dodávat tyto výrobky, práce nebo služby,
- zpracování přehledu skladovacích kapacit ve správním obvodu,
- výběr vhodných prodejen pro regulaci prodávaného zboží apod.

Krajský úřad přitom musí dbát na koordinaci jím připravovaných regulačních opatření s opatřeními připravovanými obecními úřady obcí s rozšířenou působností.

Realizaci nařízených regulačních opatření jsou správní úřady povinny kontrolovat. Platí přitom zásada, že správní úřad kontroluje plnění regulačních opatření, která nařídil.⁸⁶ Dodržování regulačních opatření nařízených vládou kontroluje v okruhu své působnosti příslušný ústřední správní úřad a krajský úřad.

Za nesplnění regulačních opatření jsou ukládány sankce. Konkrétní výši pokut upravuje ustanovení § 25 zákona č. 241/2000 Sb. Řízení o uložení pokuty je upraveno § 26 zákona č. 241/2000 Sb. a správním řádem.

⁸⁴ § 22 a § 23 zákona č. 241/2000 Sb.

⁸⁵ § 23 odst. 3 zákona č. 241/2000 Sb.

⁸⁶ § 24 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

Doporučené podrobnější postupy při přípravě a realizaci regulačních opatření jsou uvedeny v Metodických pokynech pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému HOPKS, vydaných SSHR v roce 2014. Obsahují všeobecné zásady přípravy regulačních opatření, pokyny pro jejich přípravu v působnosti ústředních správních úřadů, doporučené postupy krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při jejich přípravě a realizaci a vzorovou metodiku činnosti při řešení regulačních opatření na úrovni kraje. Uvedené metodické pokyny jsou dostupné na webových stránkách Správy státních hmotných rezerv (www.sshr.cz).

Zajištěním činností umožňujících přijetí regulačních opatření se rozumí příprava a vlastní přijetí regulačních opatření. Ke způsobu plnění regulačních opatření zpracovávají ústřední správní úřady, Česká národní banka a hasičské záchranné sbory krajů v součinnosti s krajskými úřady a obecními úřady obcí s rozšířenou působností dokumentaci „Způsob plnění regulačních opatření podle zákona č. 241/2000 Sb.“⁸⁷, která je nedílnou součástí operativní části krizových plánů ústředních správních úřadů, České národní banky, krajů a obcí s rozšířenou působností. V Metodice zpracování krizových plánů je stanoven podrobný obsah tohoto dokumentu.⁸⁸

3.6.2 Infrastruktura hospodářských opatření pro krizové stavy

Infrastrukturu k přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy tvoří stavby, technické zabezpečení staveb, technologické vybavení staveb, pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště nezbytné pro dopravní obsluhu staveb.⁸⁹

Konkrétně se jedná o:

1. stavby určené pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy ve vlastnictví České republiky, k nimž má příslušnost hospodařit správní úřad,
2. stavby sloužící pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy, k nimž má Česká republika zřízeno věcné břemeno a které jsou ve vlastnictví právnických nebo podnikajících fyzických osob,
3. technické zabezpečení staveb podle bodu 1 vnitřními rozvody inženýrských a telekomunikačních sítí, počínaje přípojkou k veřejnému rozvodu těchto sítí,
4. technologické vybavení staveb podle bodu 1,
5. pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště sloužící pro dopravní obsluhu staveb podle bodu 1.

Z praktického hlediska se může jednat o výstavbu, rekonstrukci a rozšiřování staveb a jejich technického a technologického vybavení.

⁸⁷ § 15 odst. 3 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

⁸⁸ čl. 8 a čl. 24 Metodiky zpracování krizových plánů schválené GŘ HZS ČR dne 16. července 2011, č.j. MV-76085-1/PO-OKR-2011.

⁸⁹ § 2 odst. 1 písm. j) zákona č. 241/2000 Sb.

Požadavky na výstavbu infrastruktury vyplývají z krizových plánů. Pokud má být výstavba infrastruktury hrazena z rozpočtu kapitoly SSHR, uplatní požadavek příslušný ústřední správní úřad u SSHR. Způsob předložení požadavku na tvorbu infrastruktury HOPKS je totožný se systémem uplatnění požadavků na tvorbu státních hmotných rezerv.

Údržbu objektů infrastruktury zajišťuje ten správní úřad, který k nim má příslušnost hospodařit.

Kontrolní otázky:

1. *Vysvětlete, k čemu jsou regulační opatření určena, kdy mohou být nařízena a nejpozději zrušena.*
2. *Kdo a za jakých krizových stavů je oprávněn regulační opatření nařídit?*
3. *Kdo kontroluje dodržování regulačních opatření?*
4. *Co tvoří infrastrukturu pro přípravu a přijetí HOPKS a z čeho vyplývají požadavky na její výstavbu?*

4 Plánování a vyžadování věcných zdrojů

4.1 Základní charakteristika věcných zdrojů

K řešení krizové situace mohou být využívány jednak organické zdroje, které jsou ve vybavení složek podílejících se na zajišťování vnitřní a vnější bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva a složek zasahujících při vzniku a likvidaci mimořádných událostí. Je zřejmé, že tyto organické zdroje určené k zajištění běžné činnosti složek nebudou postačovat pro řešení rozsáhlé krizové situace. Proto mohou být k překonání krizové situace, obzvláště krizovými orgány státní správy a územní samosprávy, využívány i další prostředky z civilního sektoru, které jsou zajišťované formou nezbytných dodávek podle zákona č. 241/2000 Sb. nebo použitím státních hmotných rezerv.

Věcnými zdroji potřebnými pro řešení krizové situace se pro účely těchto studijních textů rozumí:

- a) věcné prostředky podle krizového zákona, tj. movitá nebo nemovitá věc nebo poskytovaná služba.⁹⁰⁾ Věcné prostředky zajišťují orgány krizového řízení podle ustanovení krizového zákona, zákona č. 222/1999 Sb. a vyhlášky Ministerstva obrany č. 280/1999 Sb.,
- b) nezbytné dodávky podle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících předpisů, tj. výrobky, práce nebo služby, bez nichž nelze zajistit překonání krizového stavu,
- c) státní hmotné rezervy, tj. pohotovostní zásoby, zásoby pro humanitární pomoc, hmotné rezervy a mobilizační rezervy.⁹¹⁾

Pro úplnost je dále potřebné zmínit i tzv. doplňkové zdroje, které lze využívat k překonání krizových situací a při odstraňování jejich následků:

1. zdroje, které mohou být vytvářeny v rámci materiální pomoci poskytované humanitárními organizacemi působících na území ČR nebo materiální pomoc poskytovaná ČR jinými státy. Tyto zdroje však nelze předem plánovat,
2. nevyužívané materiální zdroje s právem hospodaření ústředních správních úřadů. O těchto zdrojích vede SSHR přehled v IS Argis a o jejich použití rozhoduje věcně příslušný ÚSÚ na základě požadavku OPS ÚKŠ,
3. zdroje (**organické** zdroje) potřebné k zajištění vnitřního chodu orgánu krizového řízení za krizové situace, které vyplývají z plánu akceschopnosti, jsou obvykle pořizovány z vlastních prostředků, nebo z prostředků nadřízené (vyšší) instituce. Takto pořizené materiální zdroje se stávají majetkem příslušného orgánu krizového řízení a tvoří součást jeho připravenosti k činnosti v krizových situacích. Pouze v mimořádných případech lze řešit zajištění i těchto věcných zdrojů formou nezbytné dodávky.

Kontrolní otázka: Vysvětlete, které věcné prostředky jsou pro řešení krizové situace využívány.

⁹⁰⁾ § 2 písm. f) zákona č. 240/2000 Sb.

⁹¹⁾ § 4 zákona č. 97/1993 Sb.

4.2 Systém plánování věcných zdrojů (nezbytných dodávek) pro řešení krizové situace

4.2.1 Obecné principy plánování věcných zdrojů

Zajištění nezbytných dodávek pro překonání krizového stavu jsou orgány krizového řízení povinny předem plánovat.

Základní plánovací dokument pro tvorbu státních hmotných rezerv je Plán vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR, jehož příloha obsahuje údaje o skladbě hmotných rezerv, jejich minimální limity a orientační cílové stavy. PVU SHR zpracovává Správa státních hmotných rezerv **pro dvouleté období**. Po jeho projednání v meziresortní komisi předsedy SSHR pro tvorbu státních hmotných rezerv, ve Výboru pro civilní nouzové plánování a v Bezpečnostní radě státu jej schvaluje vláda ČR.

Cílem zpracování PVU SHR je stanovení souhrnného požadavku na tvorbu, obměny, záměny a ochraňování hmotných rezerv, požadavku na tvorbu, obměny, záměny a ochraňování pohotovostních zásob, mobilizačních rezerv a zásob pro humanitární pomoc a požadavků na financování služeb za uchování výrobních schopností a nákladů na přípravu mobilizačních dodávek v systému nouzového hospodářství a požadavky na zabezpečení mobilizačních dodávek v systému hospodářské mobilizace.

Základními podklady pro zpracování PVU SHR jsou návrhy věcně příslušných ústředních správních úřadů na vytvoření pohotovostních zásob v systému nouzového hospodářství v souladu s ustanovením § 3 odst. 2 vyhlášky č. 498/2000 Sb. Dále pak požadavky na přípravu opatření v systému hospodářské mobilizace v souladu s ustanovením § 11 vyhlášky č. 498/2000 Sb., a požadavky na vytvoření hmotných rezerv podle ustanovení § 5 zákona č. 97/1993 Sb. Požadavky ústředních správních úřadů vycházejí z jejich krizových plánů z přehledu možných zdrojů rizik a analýz ohrožení a jsou upřesňovány v procesu zpracování typových plánů jednotlivými gesčními ústředními správními úřady.

4.2.2 Plánovací proces

V prvním (lichém) roce dvouletého plánovacího cyklu správní úřady formulují (aktualizují potřebu) požadovaných nezbytných dodávek a postupem podle § 1 a § 6 vyhlášky č. 498/2000 Sb. je zajišťují u podnikatelů v okruhu své působnosti, resp. ve svém správním obvodu. Krajské úřady na ty nezbytné dodávky, které nejsou schopny zajistit tímto postupem, uplatňují požadavek na jejich zajištění u věcně příslušného ústředního správního úřadu postupem podle § 10 odst. 3 zákona č. 241/2000 Sb.

Věcně příslušné ústřední správní úřady v systému nouzového hospodářství připraví postupem podle vyhlášky požadavky⁹² na vytvoření pohotovostních zásob nebo na uhrazení nákladů na uchování výrobních schopností. V systému hospodářské mobilizace objednatel mobilizační dodávky posoudí po jednotlivých mobilizačních dodávkách oprávněnost požadavků na přípravu předložených mu postupem podle § 7 vyhlášky č. 498/2000 Sb. Oprávněné požadavky ústřední správní úřady předkládají postupem podle §

⁹² § 3 vyhlášky č. 498/2000 Sb.

3 a § 11 vyhlášky č. 498/2000 Sb. k projednání SSHR. Ta na základě jejich projednání s jednotlivými předkladateli připraví návrh PVU SHR.

Ve druhém (sudém) roce dvouletého cyklu projedná návrh PVU SHR meziresortní komise předsedy SSHR pro tvorbu státních hmotných rezerv, Výbor pro civilní nouzové plánování a Bezpečnostní rada státu. Po projednání v Bezpečnostní radě státu jej schvaluje vláda ČR. Výpisy jsou rozesílány všem ústředním správním úřadům, které v daném plánovacím cyklu uplatnily požadavky na tvorbu státních hmotných rezerv a jejich prostřednictvím i příslušným krajským úřadům.

Následně SSHR zpracuje Plán pořízení, obměn a záměn pohotovostních zásob, zásob pro humanitární pomoc a mobilizačních rezerv na dvouleté období a Plán obměn, prodeje a nákupů hmotných rezerv (pro každý rok samostatně). Schválené dokumenty jsou rovněž formou výpisu rozesílány všem dotčeným ústředním správním úřadům, které v daném plánovacím cyklu uplatnily požadavky na tvorbu státních hmotných rezerv.

Vlastní pořízení položek státních hmotných rezerv, resp. realizace prvků infrastruktury podle schváleného Plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR je zajišťováno **ve dvou letech** následujících po ukončení dvouletého plánovacího cyklu.

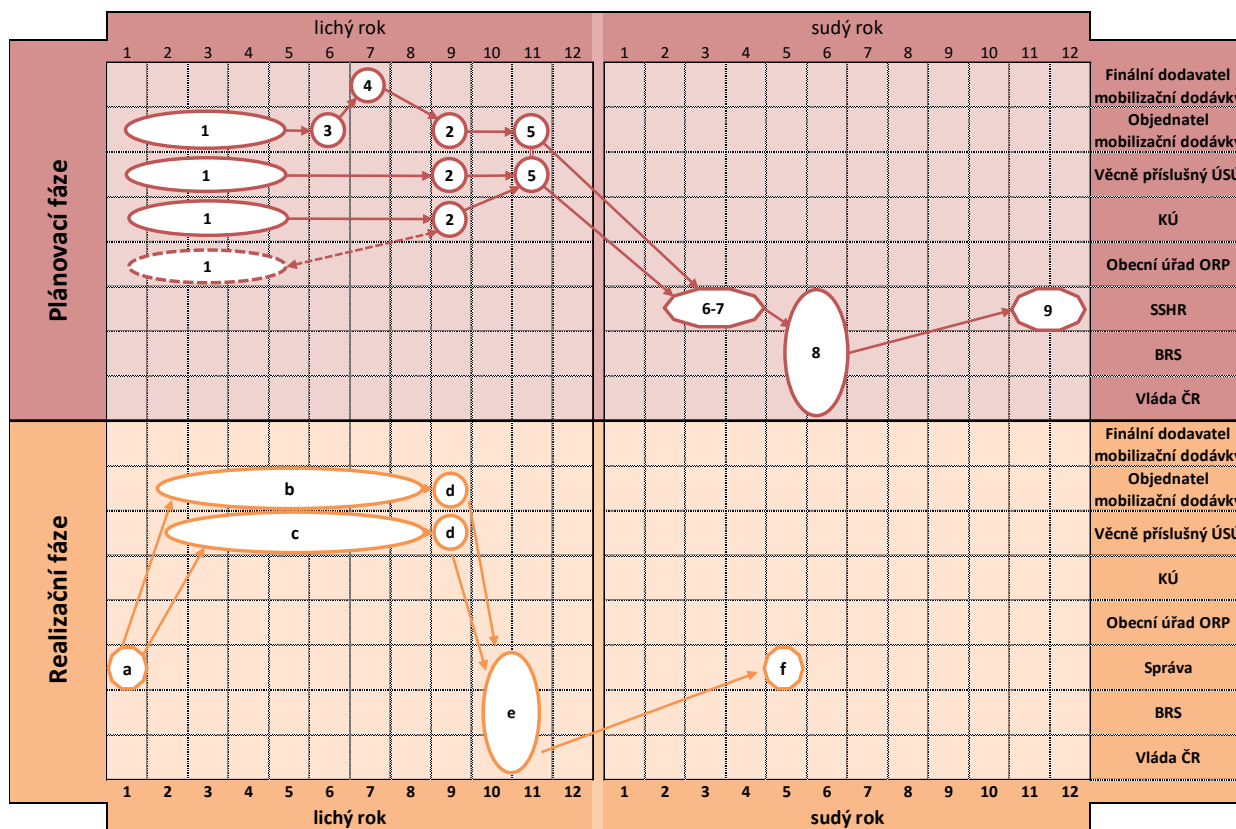
Vyhodnocení plnění PVU SHR za uplynulý dvouletý plánovací cyklus zpracovává SSHR a předkládá ho po projednání ve Výboru pro civilní nouzové plánování.

Časový harmonogram jednotlivých kroků dvouletého plánovacího cyklu včetně jejich věcného obsahu je popsán v příloze č. 1 „Postup při plánování věcných zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR“ a cyklus plánování věcných zdrojů je znázorněn na obr. č. 3.1.

4.2.3 Struktura Plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR

Hmotné rezervy:

- a) návrh na úpravu skladby hmotných rezerv a jejich minimálních limitů a orientačních cílových stavů,
- b) finanční náklady na pořízení nově zavedených položek hmotných rezerv a doplnění stávajících na stavy mezi minimálními limity a orientačními cílovými stavy,
- c) předpokládaná výše finančních prostředků získaných z prodeje rušených položek hmotných rezerv či nadlimitních množství,
- d) finanční náklady na obměnu a záměnu hmotných rezerv,
- e) finanční náklady na ochraňování hmotných rezerv,
- f) finanční náklady na výstavbu a údržbu infrastruktury,
- g) náklady a zdroje financování za oblast hmotných rezerv a související infrastrukturu.

Obrázek 3.1 – Cyklus plánování věcných zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR

Nouzové hospodářství:

- rozdělení pohotovostních zásob ve finančním vyjádření podle nezbytných dodávek, s uvedením ústředního správního úřadu, který o jejich vytvoření požádal,
- finanční objem pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc vytvořených v předcházejícím období, které je požadováno zachovat,
- finanční náklady na pořízení nových pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc,
- finanční náklady na obměnu a záměnu pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc,
- finanční náklady na ochraňování pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc,
- finanční náklady na zajištění dodávky pohotovostních zásob, které nejsou nakupovány, ale je zajištěna jejich dodávka až v případě aktuální potřeby řešení krizové situace,
- důvod vytvoření pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc a pořadí důležitosti,
- náklady a zdroje financování za oblast nouzového hospodářství.

Hospodářská mobilizace

- objednatel mobilizační dodávky, název mobilizační dodávky, finální dodavatel mobilizační dodávky, poddodavatelé mobilizační dodávky,

- b) finanční náklady na organizační zajištění mobilizační dodávky,
- c) finanční náklady na pořízení, obměnu a záměnu mobilizačních rezerv v rámci mobilizační dodávky,
- d) finanční náklady na uchování výrobních schopností k zajištění mobilizační dodávky,
- e) finanční náklady na výstavbu a údržbu infrastruktury,
- f) pořadí důležitosti,
- g) náklady a zdroje financování za oblast hospodářské mobilizace.

Celkové shrnutí finančních nákladů a zdrojů financování

- a) rozpočtové zdroje,
- b) mimorozpočtové zdroje.

Kontrolní otázky:

1. *Charakterizujte podstatu plánovacího cyklu vytváření věcných zdrojů.*
2. *Popište jednotlivé etapy plánovacího procesu vytváření věcných zdrojů.*
3. *Jaké faktory je nutné brát do úvahy při zpracování plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR? Vysvětlete jeho strukturu a způsob schvalování.*

4.3 Vyžadování věcných zdrojů

System pro vyžadování věcných zdrojů je stanoven „Metodikou pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace“ (dále také „Metodika“), která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 4. ledna 2012 č. 14. Metodika stanovuje jednotná pravidla a postupy orgánů krizového řízení pro uplatňování požadavků na věcné zdroje za krizové situace.

4.3.1 Výchozí podmínky a základní pravidla pro fungování systému pro vyžadování věcných zdrojů

Základní zásadou práce krizových štábů při zajišťování věcných zdrojů k překonání krizových situací je nevyžadovat věcné zdroje, které mají k dispozici ve vlastním správním obvodu, to znamená, že budou uplatňovány pouze požadavky na věcné zdroje, které krizový štáb v rámci své územní nebo věcné působnosti nedokáže zabezpečit.

Výchozí podmínkou pro zajištění nezbytných dodávek za krizové situace je jejich plánování spojené s trvalým udržováním aktuálního přehledu o nich a o jejich dodavatelích již v období přípravy na krizovou situaci (viz kapitolu 3.2). Plánovacím dokumentem k tomuto účelu je plán nezbytných dodávek, který je nedílnou součástí krizového plánu. Přitom je nutné vycházet ze zásady, že za přípravu a řešení krizových situací v ČR odpovídají orgány krizového řízení (hl. II zákona č. 240/2000 Sb.). Ke zvládnutí krizové situace zpracovávají zákonem určené orgány krizového řízení krizový plán. Jeho nedílnou částí je rozpracování typových plánů na postupy pro řešení konkrétních druhů hrozících krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení včetně vymezení požadavků na síly a prostředky nezbytné pro zvládnutí hrozících krizových situací. Tyto výstupy tvoří podklad ke stanovení potřeby nezbytné dodávky.

4.3.2 Pravidla pro zajišťování nezbytné dodávky za krizové situace

1. Zajišťování nezbytných dodávek za krizové situace organizují orgány krizového řízení podle těchto zásad:
 - prioritně jsou s využitím údajů v plánu nezbytných dodávek zajišťovány nezbytné dodávky dostupné ve správním obvodu příslušného orgánu krizového řízení. Při tom se využívá institutu vyžádání „**věcných prostředků**“ podle zákona č. 240/2000 Sb., (zejména § 2, 6, 14, 29, 31, 32 a 35) nebo příslušných smluvních ujednání (§ 1 odst. 5 vyhlášky č. 498/2000 Sb.),
 - v případech, kdy:
 - a) plánované zajištění nezbytných dodávek nebude možné v důsledku nepříznivého vývoje krizové situace uskutečnit (např. tyto prostředky budou zničeny, nebo přístup k nim bude omezen),
 - b) nezbytné dodávky mají být podle plánu nezbytných dodávek zajišťovány orgánem krizového řízení vyššího stupně, nebo
 - c) řešení krizové situace vyžaduje prostředky, které nebyly plánovány a nelze je dodatečně zajistit ve vlastním správním obvodu,jsou požadavky na zajištění nezbytných dodávek postoupeny orgánu krizového řízení vyššího stupně.

2. Požadavky na zajištění nezbytných dodávek uplatňují výhradně orgány krizového řízení (resp. jejich krizové štáby tam, kde jsou tyto zřízeny). Obsah a forma požadavků na zajištění nezbytné dodávky jsou předem stanoveny Metodikou.
3. Orgány územních samosprávných celků při uplatňování požadavků postupují následovně:
 - a) obce své požadavky na zajištění nezbytných dodávek uplatňují u krizových štábů obcí s rozšířenou působností (v případě nebezpečí z prodlení je starosta obce v souladu s ustanovením § 29, odst. 5, zákona č. 240/2000 Sb. oprávněn uložit povinnost poskytnout věcný prostředek přímo právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě které sídlí ve správním obvodu této obce),
 - b) krizové štáby obcí s rozšířenou působností (dále také „ORP“) uplatňují požadavky na zajištění nezbytných dodávek, které nelze zajistit v jejich správních obvodech, výhradně u krizového štábu kraje. Požadavek obce s rozšířenou působností je sumarizací požadavků obcí jejího správního obvodu a vlastních požadavků vyžadované položky nezbytné dodávky,
 - c) krizové štáby krajů uplatňují požadavky na zajištění nezbytných dodávek, které nemohou zabezpečit v rámci správního obvodu kraje, u Ústředního krizového štábu.
4. Krizové štáby jiných správních úřadů, s výjimkou ústředních správních úřadů, zajišťují své požadavky na nezbytné dodávky takto:
 - a) v případech, kdy nezbytná dodávka je určena k zajištění úkolu daného krizovým plánem kraje, uplatňují požadavky na tyto dodávky u příslušného krizového štábu kraje,
 - b) v ostatních případech uplatňují požadavky u svého nadřízeného orgánu krizového řízení.
5. Krizové štáby ústředních správních úřadů zajišťují požadavky na nezbytné dodávky v součinnosti s Ústředním krizovým štábem.
6. Pro řešení požadavků na nezbytné dodávky je vytvořena Ústředním krizovým štábem (dále také „ÚKŠ“) odborná pracovní skupina pro zajištění věcných zdrojů (dále také „OPS“).

4.3.3 Vyžadování věcných zdrojů za krizové situace

Pro koordinaci a podporu procesů při uplatňování a řešení požadavků na věcné zdroje za krizové situace je Správou státních hmotných rezerv vytvořen a provozován **IS Krizkom**, jako nástroj informační podpory procesu vyžadování věcných zdrojů, jehož provozování je začleněno do systému informační podpory komunikace mezi orgány krizového řízení.

Základní způsob komunikace při vyžadování věcných zdrojů za krizové situace je realizován cestou **IS Krizkom**, který je dostupný prostřednictvím informačního webu na adrese: www.krizkom.cz.

Pomocí IS Krizkom komunikují následující subjekty:

- krizové štáby obcí s rozšířenou působností,
- krizové štáby krajů,
- štáby hasičských záchranných sborů krajů,
- krizové štáby ústředních správních úřadů,
- Ústřední krizový štáb,
- ochraňovatelé státních hmotných rezerv.

Provozní stavy a převod IS Krizkom do aktivního stavu

1) IS Krizkom lze provozovat ve dvou provozních stavech:

- Pohotovostní stav** - IS Krizkom je v pohotovostním stavu nepřetržitě v činnosti v průběhu celého roku. Umožňuje prohlížení dat a informací podle stanoveného rozsahu oprávnění orgánu krizového řízení, a to o nezbytných dodávkách a SHR.
- Aktivní stav** - IS Krizkom je převeden do aktivního stavu na základě rozhodnutí o jeho aktivaci. V jeho rámci je umožněno vytvoření požadavků na věcné zdroje a podpora jejich řešení. Oběh uplatněných požadavků na věcné zdroje probíhá mezi jednotlivými orgány krizového řízení. Do tohoto oběhu jsou zahrnuti i ochraňovatelé SHR, kteří nejsou orgánem krizového řízení, ale fakticky zajišťují dodání požadovaných SHR.

2) IS Krizkom lze převést do aktivního stavu k vyžadování věcných zdrojů a provozovat jej podle území, v následujících případech:

- Na základě rozhodnutí hejtmána kraje pro území kraje vyhlášením stavu nebezpečí. Do aktivního stavu je možné jej převést i mimo vyhlášení stavu nebezpečí. Oprávnění převést IS Krizkom z pohotovostního do aktivního stavu, včetně zahájení a ukončení provozu, má kraj. Informace o tomto postupu je předávána cestou IS Krizkom. V tomto druhu provozu jsou zapojeny orgány krizového řízení, resp. jejich krizové štáby na stupni kraje a dotčených ORP.
- Na základě přijetí usnesení vlády ČR o pomoci jednomu nebo více krajům postiženým krizovou situací pro území kraje se zapojením určených ÚSÚ. Na území postiženého kraje (krajů) je příslušným hejtmánem kraje vyhlášen stav nebezpečí. Na ústřední úrovni však není aktivován ÚKŠ a koordinaci řešení požadavků na věcné zdroje zabezpečuje SSHR. Oprávnění převést IS Krizkom z pohotovostního do aktivního stavu, včetně zahájení a ukončení provozu, má SSHR. V tomto druhu provozu jsou zapojeny orgány krizového řízení, resp. jejich krizové štáby na stupni kraje (krajů), dotčených ORP a štáby HZS kraje (krajů). Dále ÚSÚ podle věcné příslušnosti, SSHR a dotčení ochraňovatelé SHR.
- Na základě rozhodnutí vlády ČR při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu pro celé území ČR nebo její část, je aktivován ÚKŠ a krizové štáby dotčených ÚSÚ, krajů a ORP. Aktivací ÚKŠ zahájí činnost OPS ÚKŠ, která zabezpečuje celostátní koordinaci řešení požadavků na věcné zdroje. Oprávnění převést IS Krizkom z pohotovostního do aktivního stavu, včetně zahájení a ukončení provozu, má SSHR. V tomto druhu provozu jsou

zapojeny orgány krizového řízení, resp. jejich krizové štáby na stupni dotčených krajů a ORP a štáby HZS krajů, dále ÚKŠ (včetně OPS ÚKŠ), ÚSÚ podle věcné příslušnosti a ochraňovatelé SHR.

Obsah a struktura požadavku

Uplatňování požadavků na věcné zdroje v IS Krizkom

Krizové štáby jednotlivých stupňů orgánů krizového řízení uplatňují požadavky na stanoveném formuláři v rámci IS Krizkom. Formulář požadavku na věcné zdroje má tři základní části, které obsahují stanovené údaje.

V první části se uvádí

- typ krizové situace,
- termín do kdy má být dodávka dodána (den, hodina) - pro koho je určena – místo dodání,
- kdo ji vyřizuje – kontaktní údaje.

Ve druhé části se uvádí podrobnější specifikace:

- přesný název položky podle číselníku nezbytných dodávek,⁹³
- měrná jednotka,
- požadované množství,
- účel dodávky,
- případně další specifikace dodávky žadatelem.

Ve třetí části se uvádí:

- základní údaje o žadateli.

Mimo tyto části požadavku mohou orgány krizového řízení formou přílohy doplnit další informace týkající se požadavku (např. rozhodnutí hejtmána, ministra, projekty, posudky, mapy, fotografie apod.). Po vyplnění všech údajů v jednotlivých částech formuláře a po jejich kontrole se formulář odesílá v rámci IS Krizkom na vyšší stupeň orgánu krizového řízení, resp. jeho krizový štáb. Po založení požadavku IS Krizkom automaticky přidělí požadavku jedinečné identifikační číslo, které se skládá ze čtyř částí vzájemně oddělených lomítkem:

- kód ČSÚ (CZ-NUTS) - v případě kraje (CZ0ČČ) a v případě ORP (CZ0ČČ – ČČČČ) a v případě ÚSÚ číslo kapitoly státního rozpočtu,
- datum založení požadavku,
- identifikační číslo krize,
- pořadové číslo požadavku v krizi za příslušný orgán krizového řízení.

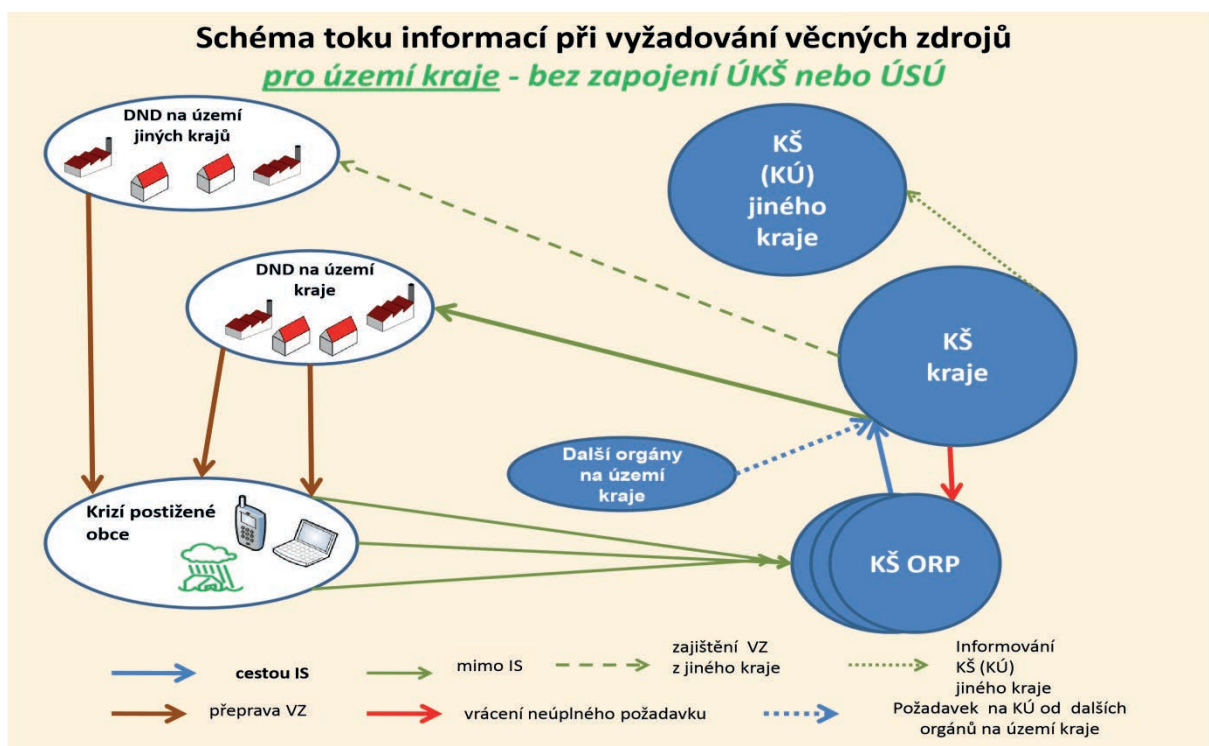
Popis toku informací při vyžadování věcných zdrojů podle území

1) Pro území jednoho kraje bez zapojení Ústředního krizového štábu nebo ústředních správních úřadů

⁹³ Číselník nezbytných dodávek je předurčen pro potřeby systému nouzového hospodářství jako součást IS Argis. Představuje pomocný nástroj k zařazování a třídění zdrojů podle potřeb orgánů krizového řízení, které vyplynou z výstupů rozpracovaných typových plánů na postupy pro řešení konkrétních druhů hrozících krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení.

Krizovou situací postižené obce předávají požadavky na věcné zdroje, které nemají k dispozici v rámci svých správních obvodů, na krizový štáb ORP, který na základě přehledu o věcných zdrojích na svém území buď požadavek zabezpečí, nebo, pokud zdroje nemá k dispozici, předá požadavek prostřednictvím IS Krizkom na krizový štáb kraje. Krizový štáb kraje s využitím PND zjistí DND, prověří, že věcný zdroj je k dispozici, a navrhne způsob a termín jeho předání. Tato informace je přístupná pro krizový štáb ORP v IS Krizkom.

Krizový štáb kraje může zajistit požadované věcné zdroje i z jiného kraje, přitom informace o DND a jeho možnostech získá v IS Krizkom nebo aplikačním software krizových dat (dále také „ASW“) Krizdata. O tomto následně informuje krizový štáb kraje, z jehož území byl věcný zdroj využit (není-li aktivován, informuje krajský úřad). V tomto případě nelze použít práva hejtmana nebo starosty k uložení povinnosti poskytnout věcný prostředek přímo právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě podle § 29 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb. vzhledem k tomu, že sídlí mimo správní obvod postiženého kraje. Případné dodání věcného zdroje z jiného kraje řeší jeho odběratel pouze na základě smluvního vztahu. Postupy a toky informací bez zapojení ÚKŠ nebo ÚSÚ znázorňuje obr. č. 3.2

Obr. č. 3.2 – Tok informací při vyžadování věcných zdrojů bez zapojení ÚKŠ a ÚSÚ

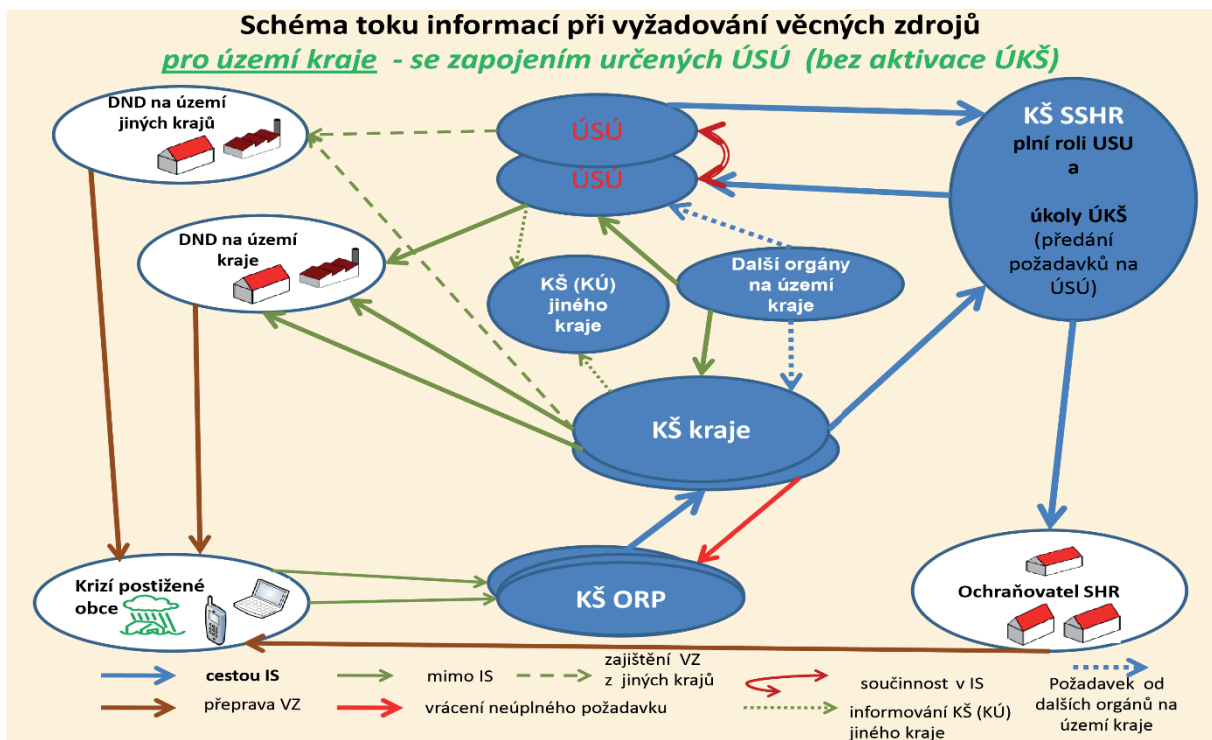
- 2) Pro území jednoho nebo více krajů se zapojením určených ústředních správních úřadů bez aktivace Ústředního krizového štábu

Jedná se o krizovou situaci, která vyžaduje na základě přijatého usnesení vlády ČR zapojení určených ÚSÚ, ale bez aktivace ÚKŠ. Postup při vyžadování věcných zdrojů je popsán na obrázku č. 3.3 s tím, že pokud krizový štáb (dále také „KŠ“) kraje nemá na svém území požadovaný věcný prostředek, tak cestou IS Krizkom předá požadavek na další stupeň krizového řízení, kterým je SSHR. SSHR v tomto druhu provozu IS Krizkom plní roli OPS ÚKŠ k předávání požadavků podle jejich účelu na věcně příslušný ÚSÚ.

a) Zabezpečení věcných zdrojů z nezbytných dodávek

Věcně příslušný ÚSÚ v IS Krizkom vyhledá věcné zdroje na území celé ČR a prověří u DND, že věcný zdroj je k dispozici. Podle výsledku posouzení věcných zdrojů dále postupuje v těchto variantách:

- i) Když zjistí, že požadované věcné zdroje je možno zabezpečit z jiného kraje, tuto informaci předá kraji žádajícímu o věcný prostředek. V tomto případě kraj požadovaný prostředek vyžádá a s příslušným DND uzavře smlouvu. O tomto následně informuje krizový štáb kraje, z jehož území byl věcný prostředek využit (není-li aktivován, informuje příslušný krajský úřad).
- ii) Věcně příslušné ÚSÚ mohou řešit zabezpečení věcných zdrojů z nezbytných dodávek přímo s DND.
- iii) Pokud nelze požadavek na věcné zdroje zabezpečit z nezbytných dodávek, řeší se ze SHR.

Obrázek č. 3.3 – Tok informací při vyžadování věcných zdrojů se zapojením ÚSÚ

b) Zabezpečení věcných zdrojů ze SHR

Věcně příslušné ÚSÚ na základě rozhodnutí příslušného vedoucího předají SSHR prostřednictvím IS Krizkom souhlas k poskytnutí požadovaných SHR, které byly vytvořeny na základě jejich požadavků. SSHR zpracuje rozhodnutí pro příslušného ochraňovatele

2. *Uvedte základní pravidla pro zajišťování vyžadování věcných zdrojů (nezbytných dodávek) za krizové situace a čím jsou stanoveny.*
3. *Popište proces při uplatňování požadavků na zajištění věcných zdrojů za krizových situací na stupni, ORP, kraj a ÚSÚ.*

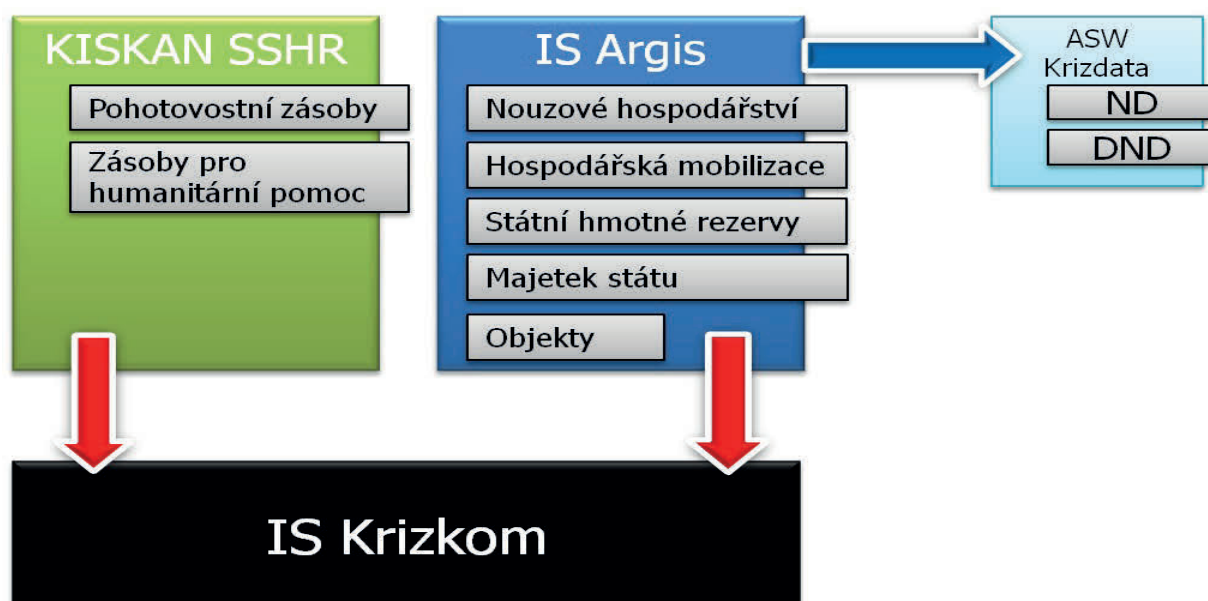
4.4 Informační podpora hospodářských opatření pro krizové stavy

Jak je z předešlého textu patrné, orgány krizového řízení v rámci přípravy na krizovou situaci a při jejím řešení budou pracovat se značným množstvím a rozsahem informací. Navíc v případě vzniku krizové situace se od nich očekává efektivní a rychlé rozhodování. Tyto informace musí orgány krizového řízení shromažďovat, ověřovat, aktualizovat, třídit, seskupovat a analyzovat podle aktuální potřeby vzniklé v souvislosti s vývojem krizové situace. Informační podporu rozhodovacího procesu v takovém rozsahu lze pokrýt pouze s využitím výpočetní techniky a k tomu vytvořenými nástroji. Tyto nástroje jsou určeny výhradně pro potřeby příslušných orgánů krizového řízení a ochráňovatelů SHR.

Základním cílem v oblasti informační podpory HOPKS je poskytnout orgánům krizového řízení informační nástroje k podpoře plánovacích a rozhodovacích procesů v oblasti zajišťování věcných zdrojů pro řešení krizových situací. Důvodem je:

- potřeba značného rozsahu informací o zdrojích podle územních a rezortních působností (celá Česká republika)
 - **co** (název věcného prostředku, služby)
 - **kde** (územní identifikace)
 - **množství, dodavatel, kontaktní spojení,**
- zajištění vyhledávání a evidence zdrojů,
- nutnost shromažďovat a ověřovat, třídit, seskupovat a analyzovat rozsáhlé objemy informací v krátkém čase a podle potřeb vzniklé situace (značná část příprav na řešení krizové situace je informační povahy),
- zajištění oběhu požadavku na věcný zdroj při řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Výčet informačních systémů využívaných orgány krizového řízení v rámci přípravy a provádění HOPKS je schematicky znázorněn na obr. 3.5.

Obrázek č. 3.5 – Schéma systému informační podpory HOPKS

4.4.1 IS Argis

Účel IS Argis

1. Informační podpora plánovacích a rozhodovacích procesů orgánů krizového řízení v oblasti zajišťování věcných zdrojů.
2. Zpřístupnění vybraných informací o státních hmotných rezervách určeným orgánům krizového řízení.⁹⁴

V rámci přípravy a realizace HOPKS IS Argis informačně podporuje především:

- systém nouzového hospodářství s důrazem na zpracování plánu nezbytných dodávek,
- systém hospodářské mobilizace s důrazem na tvorbu a zpracování související plánovací dokumentace (plánu hospodářské mobilizace a plánu opatření hospodářské mobilizace),
- zpřístupnění vybraných informací o státních hmotných rezervách určeným orgánům krizového řízení (jedná se pouze o kategorii ústředních správních úřadů),
- evidenci věcných zdrojů v majetku státu s právem hospodařit s tímto majetkem příslušnému ústřednímu úřadu,
- vedení evidence objektů z hlediska jejich užitných vlastností a atributů jejich vlastníků a provozovatelů.

System umožňuje řízený sběr dat a následně práci s nimi podle územní nebo resortní příslušnosti prostřednictvím zabezpečeného vzdáleného přístupu přes internet na základě přístupových práv jednotlivých uživatelů. System pracuje s vlastní databází, která je průběžně aktualizována uživateli a **při vyhledávání věcných zdrojů v rámci řešení krizových situací ji využívá IS Krizkom a ASW Krizdata** (viz obr. č. 3.5).

Modulární struktura

IS Argis je realizován jako *centrální systém s modulární strukturou*, kde nad společnou servisní částí (správa číselníků a registrů, nástroje pro práci s mapovými podklady, komunikační subsystém se správou účtů a práv) jsou vytvářeny *moduly jednotlivých aplikací*.

4.4.1.1 Modul "Nouzové hospodářství"

Je určen k podpoře systému nouzového hospodářství s důrazem na zpracování a aktualizaci plánu nezbytných dodávek, provádění bilance zajištění nezbytných dodávek a vedení přehledu o DND a jejich možnostech. Je využíván na všech úrovních krizového řízení, zejména správními úřady⁹⁵ ve smyslu zákona č. 241/2000 Sb. – ústředními správními úřady, krajskými úřady a obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Dále IS Argis – modul nouzového hospodářství využívají HZS krajů v rámci přípravy na krizové

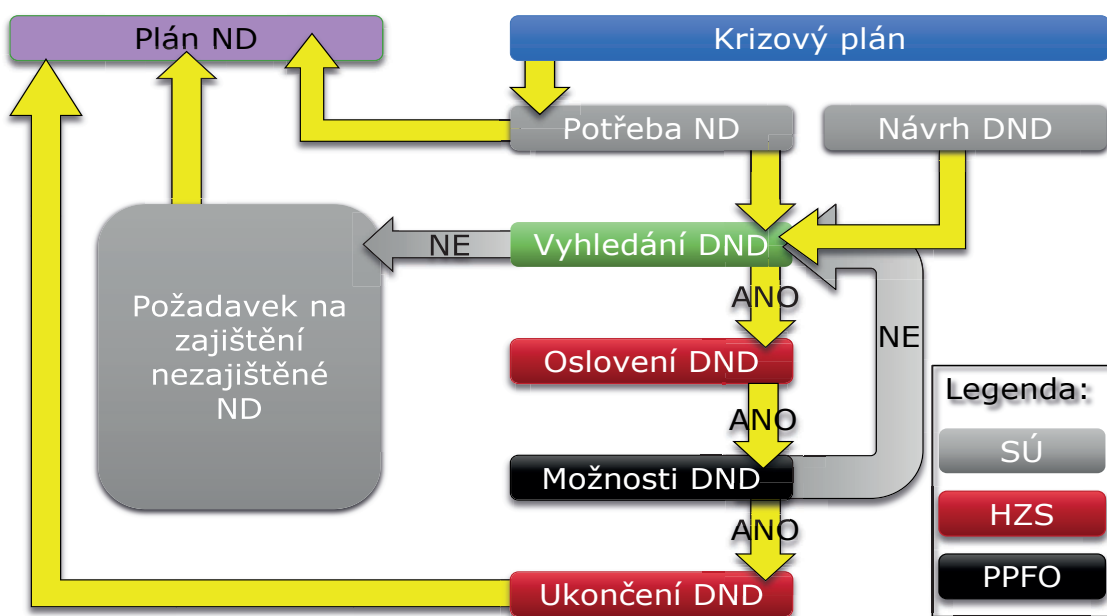
⁹⁴ Hlava II zákona č. 240/2000 Sb.

⁹⁵ § 1 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb.

situace k vyžadování, shromažďování a evidování údajů o nezbytných dodávkách a jejich dodavatelích.⁹⁶

Plán nezbytných dodávek (viz obr. č. 3.6) lze zpracovávat (aktualizovat) pomocí IS Argis – modul nouzového hospodářství spolupráci všech kategorií uživatelů při plnění svých rolí níže popsáním způsobem:

- uživatelé na úrovni ORP, KÚ a ÚSÚ na základě výstupů (stanovení sil a prostředků k vybraným KS) z krizového plánu vkládají do systému svoje potřeby (požadavky na ND) a zároveň navrhují možné dodavatele k pokrytí těchto potřeb,
- při stanovení požadavků na ND využívají zpracovatelé plánů ND číselník nezbytných dodávek, který je pomocným nástrojem pro zařazování a třídění zdrojů podle potřeb orgánů KŘ, které vyplynou z výstupů rozpracovaných typových plánů, a je předurčen pro potřeby IS Argis – modul nouzového hospodářství,
- uživatelé z řad HZS krajů na základě návrhů obecních úřadů ORP, KÚ nebo ÚSÚ oslovují a po zjištění možností vkládají do IS Argis údaje o dodavatelích a jejich možnostech dodávat nezbytné dodávky,
- oslovení dodavatelé z řad právnických a podnikajících fyzických osob potvrzují HZS krajů možnost pokrytí potřeb nezbytných dodávek ORP, KÚ a ÚSÚ a informují o svých dalších možnostech; tuto činnost mohou provádět pomocí IS Argis – modul nouzového hospodářství ke kterému jim zřídí přístupová práva HZS kraje,
- zpracovatelům plánů nezbytných dodávek umožňuje bilancovat, zda jsou všechny potřeby pokryty dostatečným množstvím dostupných zdrojů.

Obrázek č. 3.6 – Zpracování plánu nezbytných dodávek

⁹⁶ § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

4.4.1.2 Modul "Hospodářská mobilizace"

Je určen k podpoře systému hospodářské mobilizace s důrazem na tvorbu a zpracování související plánovací dokumentace objednateli a dodavateli mobilizačních dodávek (poddodavateli) v procesu přípravy mobilizační dodávky. SSHR je využíván v procesu jmenování subjektů hospodářské mobilizace. Uživatelům modul především umožňuje:

- mít trvalý a aktuální přehled o požadavcích na MD,
- definovat své požadavky na přípravu plnění MD,
- definovat své požadavky na poddodávky,
- vybrat a oslovit potenciální poddodavatele,
- vkládat informace o odběratelských smlouvách včetně příloh v elektronické podobě (výkresy, textové soubory, fotografie, tabulky atd.),
- mít přehled o schopnostech oslovených poddodavatelů plnit požadované poddodávky včetně jejich umístění na mapě,
- tisk výstupních sestav včetně plánu hospodářské mobilizace a plánu opatření hospodářské mobilizace,
- jednou vložené údaje mít trvale k dispozici všem oprávněným uživatelům systému v rámci kooperačního řetězce k dané mobilizační dodávce.

4.4.1.3 Modul "Objekty"

Slouží k vedení evidence objektů z hlediska jejich užitných vlastností a atributů jejich vlastníků a provozovatelů. Umožňuje zpřístupnění vybraných informací o SHR určeným orgánům krizového řízení.

4.4.1.4 Modul "Státní hmotné rezervy"

Umožňuje vybraným ústředním správním úřadům podle jejich gesce získat přehled o množství, druzích a jednotlivých komoditách státních hmotných rezerv. Modul obhospodařuje SSHR včetně číselníku SHR.

4.4.1.5 Modul "Majetek státu"

Je určen k vedení přehledu o majetku státu, který může být za krizových stavů poskytnut k překonání krizových situací. O jeho použití rozhoduje vedoucí věcně příslušného ÚSÚ na návrh OPS ÚKŠ. Umožňuje jednoznačné odlišení dat o majetku státu (ÚSÚ), která jsou vedena v IS Argis, od věcných zdrojů (nezbytných dodávek), alokovaných u ostatních právnických a podnikajících fyzických osob (potenciálních dodavatelů).

4.4.2 KISKAN SSHR

Předchůdcem KISKAN SSHR je KIS KD Ministerstva dopravy ČR. Po jeho úpravách, které vycházely z potřeb SSHR, byl vyvinut informační systém KISKAN SSHR a majitelem licence je SSHR.

Informační systém KISKAN SSHR umožňuje podrobný zápis informací o položkách státních hmotných rezerv, které jsou systematicky uspořádány do datové struktury, a poskytuje strukturované informace o SHR u jednotlivých ochraňovatelů. Zpracovaná data jsou přenášena do souhrnné databáze na SSHR a využita jako jeden ze zdrojů dat pro IS Krizkom při podpoře krizového plánování a řešení krizových situací.

Ochraňovatelé SHR jsou odpovědní za vkládání dat o ochraňovaných SHR a mají k dispozici aktuální a podrobnou evidenci o PZ, ZHP, HR a MR a funkcionality, která usnadní jejich činnost při krizových situacích (přípravu a provedení vyskladnění, řešení přepravy atd.). Každou změnu dat zasílají na SSHR, která zajišťuje jejich aktualizaci cestou IS Krizkom.

Informační systém umožňuje zejména:

- evidenci SHR u ochraňovatelů,
- komplexní přehled o státních hmotných rezervách, zejména o místu skladování, dostupnosti a použití při krizových situacích a mimořádných událostech,
- podrobný, systematicky uspořádaný zápis o položkách evidovaných rezerv,
- využití databáze pro podporu krizového plánování a pro řešení krizových situací,
- export přenosových souborů do souhrnné databáze SSHR, jako základní zdroj informací pro IS Krizkom při řešení požadavků na věcné zdroje za krizových stavů, při jiných mimořádných událostech a při poskytování humanitární pomoci, nebo zahraniční humanitární pomoci.

4.4.3 IS Krizkom

Pro koordinaci a podporu procesů při uplatňování a řešení požadavků na věcné zdroje za krizové situace je vytvořen IS Krizkom, jako základní nástroj informační podpory procesu vyžadování věcných zdrojů.

Účel IS Krizkom:

- umožňuje prohlížení informací (dat)
 - ✓ o věcných zdrojích (ND, SHR, zdroje v majetku státu s právem hospodařit s tímto majetkem příslušnému ústřednímu úřadu)
 - ✓ o DND
- zajišťuje oběh požadavků na věcné zdroje.

IS Krizkom je serverový software – nutné připojení k internetu a využívá aktuální data vložená do IS Argis a KISKAN SSHR. Pomocí IS Krizkom jsou dávány do oběhu výhradně požadavky na věcné zdroje, které krizový štáb na svém stupni nedokáže vyřešit a zajistit ze svého správního obvodu. Nezabezpečuje dodání věcných zdrojů, ale jejich vyhledání a umožnění použití.

Druhy provozu podle aktivity

- Pohotovostní stav (365 dní v roce, 24 hodin denně)
 - ✓ prohlížení dat a informací z IS Argis a KISKAN SSHR podle rozsahu oprávnění orgánu krizového řízení.
- Aktivní stav (za krizového stavu nebo při rozhodnutí o aktivaci IS Krizkom)
 - ✓ prohlížení dat stejně jako v pohotovostním stavu,
 - ✓ oběh požadavků na věcné zdroje (KŠ ORP, KŠ kraje, ÚKŠ, KŠ ÚSÚ, KŠ SSHR, ochraňovatelé SHR).

Druhy provozu podle území (v aktivním stavu)

- Pro území kraje nebo pro více krajů samostatně
 - ✓ krizový stav vyhláší hejtman,
 - ✓ nejsou aktivovány další stupně KŘ (mimo kraj).
- Pro území kraje se zapojením určených ÚSÚ
 - ✓ krizový stav vyhláší hejtman,
 - ✓ vláda rozhodne o podpoře krajů zapojením určených ÚSÚ,
 - ✓ není aktivován ÚKŠ (ÚKŠ nahrazuje KŠ SSHR).
- Pro území celé ČR nebo část území ČR
 - ✓ krizový stav vyhláší vláda,
 - ✓ je aktivován ÚKŠ a dotčené KŠ všech úrovní (ÚSÚ, kraj, ORP).

Podrobnější informace nalezne čtenář v dokumentu „Metodika pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace“ schváleným usnesením vlády ze dne 4. 1. 2012 č. 14.

4.4.4 ASW Krizdata

Účel ASW Krizdata

Aplikace byla vytvořena pro případ ztráty připojení k internetu (na rozdíl od IS Argis a IS Krizkom, kde připojení k internetu je nutné). Aplikace zobrazuje data o ND a DND. Využívá data vložená do IS Argis, která si uživatel pravidelně aktualizuje ve svém lokálním počítači. Aplikace je určena pro provoz v lokálním režimu a prioritně se předpokládá jeho instalace na počítače s vlastním zdrojem elektrické energie, např. na notebooky. Z aplikace ASW Krizdata lze získat údaje o DND, dodávkách nebo službách, které jsou evidovány DND schopní zabezpečit k překonání nebo k odstranění následku krizové situace.

Charakteristika ASW Krizdata

- Využívá aktuální uložená data IS Argis - modul nouzové hospodářství.
- Programové řešení Krizdata umožňuje výběr informací z databází IS Argis a jejich transformaci pro zobrazení v lokální instalaci na PC uživatele správního úřadu.

Zpracované programové řešení je založeno na vývojovém prostředí MS Access, které je součástí MS Office Professional. Využitím runtime verze lze SW instalovat i na PC bez MS Office.

Aplikace je poskytována bezplatně a je výhradně určena pro orgány krizového řízení vyjmenované v zákoně č. 240/2000 Sb.

Dílčí závěr

V rámci přípravy a při vlastní realizaci HOPKS sehrávají nástroje informační podpory HOPKS významnou roli a nelze si již dnes představit zabezpečování věcných zdrojů, jak v období plánování, tak při krizových situacích, bez jejich použití. Informační podpora HOPKS se tak stala nedílnou součástí HOPKS v systému krizového řízení. Provozovatelem IS HOPKS je Správa státních hmotných rezerv a správní úřady jsou povinny je využívat při přípravě a provádění HOPKS v souladu s § 27a zákona č. 241/2000 Sb.

Nelze rovněž opomenout skutečnost, že správní úřady⁹⁷ při přípravě a přijetí HOPKS mají stanovenou povinnost využívat informační systémy pro podporu HOPKS.⁹⁸ Dále je zapotřebí uvést, že podrobný návod na seznámení se s jednotlivými nástroji (IS Argis, IS Krizkom, ASW Krizdata a KISKAN SSHR) zájemce o tuto problematiku nalezne v podrobných manuálech na webových stránkách SSHR.⁹⁹

Kontrolní otázky:

1. *Uvedte, které IS zajišťují informační podporu HOPKS.*
2. *Uvedte hlavní funkcionality IS Krizkom.*
3. *Popište IS Krizkom a k čemu slouží.*
4. *Vysvětlete, k čemu slouží IS Argis a co umožňuje.*
5. *Vysvětlete důvod vzniku ASW Krizdata.*

⁹⁷ § 1 odst. 2 písm. b) zákona č. 241/2000 Sb.

⁹⁸ § 27b zákona č. 241/2000 Sb. a § 26 zákona č. 240/2000 Sb.

⁹⁹ <https://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/informacni-podpora-zajistovani-vecnych-zdroju-2/>

5 Závěr

Studijní materiál zajisté poskytl čtenáři základní informace o problematice **hospodářských opatření pro krizové stavy**. Dále umožnil seznámit se s dílčími systémy hospodářských opatření pro krizové stavy a jejich využitím za krizových situací, povinnostmi orgánů krizového řízení při jejich přípravě a výkonu, informační podporou a neposledně s jejich úlohou v systému krizového řízení ČR.

Studijní texty lze rovněž využít jako výchozí materiál pro hlubší studium dané problematiky. Vzhledem k tomu, že problematika hospodářských opatření pro krizové stavy se nadále vyvíjí, podobně jako další oblasti krizového řízení, předpokládá se v dalším období jejich průběžná aktualizace, případně přepracování jednotlivých kapitol.

Pro získání rozšiřujících a aktuálních informací z oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy se doporučuje využívat internetové stránky SSHR – www.sshr.cz, kde jsou uveřejňovány aktuální informace a metodické materiály.

Přehled obrázků

- Obrázek 1.1 Místo a úloha HOPKS
- Obrázek 2.1 Nezbytná dodávka v systému HOPKS
- Obrázek 2.2 Systém nouzového hospodářství
- Obrázek 2.3 Proces zajištění přípravy a realizace mobilizační dodávky
- Obrázek 2.4 Struktura a určení státních hmotných rezerv
- Obrázek 3.1 Cyklus plánování věcných zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR
- Obrázek 3.2 Tok informací při vyžadování zdrojů bez zapojení ÚKŠ a ÚSÚ
- Obrázek 3.3 Tok informací při vyžadování věcných zdrojů se zapojením ÚSÚ
- Obrázek 3.4 Tok informací při vyžadování věcných zdrojů s aktivací ÚKŠ
- Obrázek 3.5 Schéma systému informační podpory HOPKS
- Obrázek 3.6 Zpracování plánu nezbytných dodávek

Přehled použitých zkratk

ASW	aplikační software
BRS	Bezpečnostní rada státu
ČR	Česká republika
DND	dodavatel nezbytné dodávky
HM	hospodářská mobilizace
HOPKS	hospodářská opatření pro krizové stavy
HR	hmotné rezervy
HZS	hasičský záchranný sbor
KŘ	krizové řízení
KS	krizový stav
KÚ	krajský úřad
MD	mobilizační dodávka
MF	Ministerstvo financí
MO	Ministerstvo obrany
MR	mobilizační rezervy
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MV	Ministerstvo vnitra
NH	nouzové hospodářství
OMD	objednatel mobilizační dodávky
OPS	odborná pracovní skupina
OÚ ORP	obecní úřad obce s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky
PND	plán nezbytných dodávek
POHM	plán opatření hospodářské mobilizace
PVU SHR	plán vytváření a udržování státních hmotných rezerv
PZ	pohotovostní zásoby
SHM	subjekt hospodářské mobilizace
SHR	státní hmotné rezervy
SOS	stav ohrožení státu
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
ÚSÚ	ústřední správní úřad
UVS	uchování výrobních schopností
VS	válečný stav
ZHP	zásoby pro humanitární pomoc

Příloha č. 1

Postup při plánování věcných zdrojů k zajištění bezpečnosti České republiky

P.č.	Činnost	Systém	Termín	Poznámka
1.	<p>Správní úřady v rámci zpracování nebo aktualizace svého KP vypracují v jeho základní části analýzu ohrožení a v operativní části vymezení požadavků na síly a prostředky nezbytné pro řešení konkrétních druhů hrožících KS jako vstup pro zpracování potřeby ND a MD pro svůj správní obvod nebo okruh své působnosti.</p> <p>Krajské úřady zapracují do svého PND i ND plánované na úrovni ORP v počtech, které stanoví na základě posouzení jejich účelnosti a plánované potřeby sil a prostředků nezbytných pro řešení KS identifikovaných v analýze ohrožení KP.</p>	NH, HM	do 31. 5. lichého roku	Podrobněji/předpis: <ul style="list-style-type: none"> - § 13 zákona č. 241/2000 Sb. - § 1 a 10 vyhlášky č. 498/2000 Sb. - Metodika zpracování krizových plánů, čl. 3, 10, 19 a 26
2.	<p>Ústřední správní úřady a krajské úřady po vyhodnocení možností zabezpečení ND ze zdrojů v okruhu své působnosti nebo na území svého správního obvodu předloží postupem podle zákona věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu požadavek na zajištění ND, které nemohou zajistit.</p>	NH	do 30. 9. lichého roku	Podrobněji/předpis: <ul style="list-style-type: none"> - § 10 odst. 3 zákona č. 241/2000 Sb.,
3.	<p>Objednatelé MD předloží podnikajícím fyzickým nebo právnickým osobám přicházejícím v úvahu jako finální dodavatelé MD (dále jen „finální dodavatelé MD“) návrhy smluv o smlouvě budoucí na MD a finálním dodavatelům MD, se kterými byly již smlouvy uzavřeny, návrhy změn stávajícího smluvního vztahu, k rozboru možností jejich zabezpečení (včetně poddodávek) a stanovení předpokládané materiální a finanční náročnosti přípravy jejich realizace.</p>	HM	do 30. 6. lichého roku	Podrobněji/předpis: <ul style="list-style-type: none"> - § 6 vyhlášky č. 498/2000 Sb.
4.	<p>Finální dodavatelé MD posoudí návrh smlouvy nebo návrh uprav již uzavřené smlouvy, a to i z hlediska možností svých poddodavatelů a připraví s nimi smluvní zajištění MD, soustředí jejich požadavky na přípravu a předloží objednatelům MD informaci obsahující podmínky zabezpečení těchto dodávek a případné materiální a finanční předpoklady přípravy jejich realizace za celý kooperační řetězec.</p>	HM	do 30. 9. lichého roku	Podrobněji/předpis: <ul style="list-style-type: none"> - § 7 vyhlášky č. 498/2000 Sb.
5.	<p>Věcně příslušné ústřední správní úřady a objednatelé MD zpracují agregované přehledy požadavků na vytvoření věcných zdrojů, do kterých zahrnou i požadavky vlastního úřadu, a se zdůvodněním materiálních a finančních potřeb je předloží Správě státních hmotných rezerv jako podklad ke zpracování návrhu PVU SHR.</p>	NH, HM	do 30. 11. lichého roku	Podrobněji/předpis: <ul style="list-style-type: none"> - § 3 odst. 2 zákona č. 241/2000 Sb. - § 3 a 11 vyhlášky č. 498/2000 Sb.
6.	<p>SSHR podle potřeby s ohledem na stanovené finanční limity požadavky projedná s příslušnými ústředními správními úřady a následně zpracuje v rámci své působnosti návrh PVU SHR na následující dvouleté období.</p>	NH, HM	do 15. 4. sudého roku	
7.	<p>SSHR zabezpečí projednání návrhu PVU SHR v Meziresortní komisi pro tvorbu SHR s cílem dosáhnout optimálního uspokojení uplatněných</p>	NH, HM	do 30. 4. sudého roku	Podrobněji/předpis: <ul style="list-style-type: none"> - usnesení vlády

	požadavků podle věcných a časových priorit v rámci existujících finančních možností.			České republiky ze dne 19. července 2012 č. 560 k další optimalizaci skladby a ochraňování SHR
8.	SSHR upraví návrh PVU SHR podle výsledků jednání Meziresortní komise pro tvorbu SHR. Návrh PVU SHR předloží k projednání na schůzi BRS a ke schválení vládě ČR.	NH, HM	do 31. 5. sudého roku na schůzi BRS do 30. 6. na schůzi vlády	
9.	SSHR zpracuje Plán pořízení, obměn a záměn PZ, ZHP a MR na dvouleté období a Plán obměn, prodejů a nákupu HR na příslušný rok. Oba plány schvaluje předseda Správy. Plány se zpracovávají k realizaci opatření ze schváleného PVU SHR.	NH, HM	do 31. 12. sudého roku	
a	SSHR rozešle dílčí výpisy z Plánu pořízení, obměn a záměn PZ, ZHP a MR na příslušné dvouleté období předkladatelům požadavků na vytvoření věcných zdrojů podle bodu 5.	NH, HM	do 31. 1. lichého roku	
b	Objednatelé MD realizují proces uzavírání smluvních vztahů (dodatků k již uzavřeným smlouvám) s finálními dodavateli MD k zabezpečení MD.	HM	do 31. 8. lichého roku	
c	Věcně příslušné ústřední správní úřady přijímají opatření v oblasti své působnosti na základě schváleného PVU SHR a seznamují s nimi ty správní úřady, které u nich uplatnily požadavky na zajištění ND.	NH	do 31. 3. lichého roku	
d	Věcně příslušné ústřední správní úřady spolu s objednateli MD vyhodnotí stav zajištění věcných zdrojů za oblasti své působnosti a Správě zašlou vyhodnocení stavu zajištění věcných zdrojů za období dle předešlého PVU SHR.	NH, HM	do 30. 9. lichého roku	
e	SSHR zpracuje vyhodnocení PVU SHR za předešlé dvouleté období a po projednání Meziresortní komisí pro tvorbu SHR jej předloží na schůzi BRS a následně ke schválení vládě ČR.	NH, HM	do 30. 11. lichého roku	
f	SSHR zpracuje opatření schválená vládou ČR do nového PVU SHR.		do 31. 5. sudého roku	

Poznámka: Pod písmeny a - f jsou uvedeny činnosti, které jsou vykonávány ve dvouletém realizačním období dle schváleného PVU SHR (realizační dvouletá fáze PVU SHR).

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

Název	MODUL - F; hospodářská opatření pro krizové stavy
Autoři	Kolektiv autorů
Nakladatel	Ministerstvo vnitra
Vydal	MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Kloknerova 26, 148 01 Praha 414
Tisk	Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, 149 01 Praha 4
Vydání	První
Rok vydání	2019
Náklad	1000 ks
ISBN	978-80-7616-036-1